

IV.

KORSZAKVÁLTÁS az ezredfordulón:

A SZENTLÉLEK /újra/ belép a Történelembe

"Az ÁTVÁLTOZÁS nagy kalandját /a Színeváltozást/
minden nap át kell élnünk. Maga a tapasztalat: ISTEN.
Egy napon átéljük ezt a tapasztalatot, és amikor ez meg-
történik, az élet megváltozik. Mert a tekintet és a szív
változik meg. Akkor átélhetjük Tábor-hegy tapasztalatát"
(H. Boulad: *Jézus, a világ Lelke*)

A II. Vatikáni Zsinat után fokozatosan átalakuló, fontos tapasztalati felismerésekkel gazdagodó /új/teológiai szemlélet a halál - feltámadás kérdésében is jelentősen változott.

Szabó Ferenc S.J. fentebb már említett tanulmányában (*Halál, feltámadás, örök élet*) két neves, jelentős lelkipásztori gyakorlattal /is/ rendelkező teológus e kérdéskörrel kapcsolatos művét elemezve, rámutat azok szemléletformáló jelentőségére. Mindkét szerző művei a több haldokló esetében is megélt pasztorális tapasztalataikra épülnek. William H. SHANNON (1917-2012) amerikai pap-teológus majd' egy évszázadnyi élete élményeire építve összegzi mindazt, amit a halál misztériumáról személyesen megismert-megtudott (*Úton a túlvilág felé - gondolatok a halálról és az utána következőkről*; Bp. Szt. Gellért K. 2017). Henri BOULAD S.J. egyiptomi misztikus teológus-filozófus (sz. 1931) pedig a grazi Mariarost Képzési Központban e kérdéskörben elhangzott előadás-sorozatát teszi közzé *A HALÁLBAN ugyanis megszületünk* c. könyvében - amelynek *Szeretet, szerelem, feltámadás* az alcíme (Jezsuita K. Bp. 2017). De Boulad Atya írásai (előadásai, szentbeszédei, elmélkedései) már a 90-es évektől jelen vannak a hazai teológiai gondolkodásban (a kecskeméti Korda Kiadó gondozásában már régebben megjelent füzet-sorozata: *Fényforrás a lelkünk mélyén*, 2009; *Jézus, a világ lelke*, 2009; *Lehetséges egy másik világ*, 2010; *Az élet megszentelése*, 2011 stb.) Könyveivel nagy népszerűsége tett szert hazai egyházi körökben. Meggyőződése, hogy a Feltámadott Krisztus velünk maradt (hiszen megmondta: "Íme, veletek vagyok a világ végéig" Mt 28, 20b); s a szívünkben és a Világ Szívében már munkához látott, hogy megvalósulhasson a világ EGYISÉGE"

Anélkül, hogy a két szerző könyveinek s a kisebb füzetek hatalmas teológiai, elméleti és gyakorlati tudás- és tapasztalati anyagának alapos ismertetésére - értékelésére vállalkoznánk, inkább csak szemléletmódjuk újdonságára szeretném a figyelmet felhívni. Úgy vélem: a hazai vallási közgondolkodás "megreformálása" tekintetében mindkét könyvnek óriási jelentősége van (legalábbis lehetne, ha intenzívebben terjesztenék).

Ahogy Boulad Atya a könyve Fülszövegében hangoztatja: "A halál nem az élet megállása, hanem annak megszűnése, ami akadályozta, hogy az élet lendületet vegyen. /.../ Ezzel a megújult látásmóddal a halált megfoszthatjuk a hozzá tapadt /negatív/ mítoszoktól, leránthatjuk álarcát, mi magunk pedig megszabadulhatunk a hozzá kapcsolódó félelemtől és szorongástól". S még azt is hozzáteszi: "A mennyország nem más, mint folytatása annak a mozdulatnak, amelyet földi életem során kezdtem meg", és, természetesen, "amit majd az örökéletben beteljesíthetek..." Hiszen földi életünkben soha nem ér/het/jük el a Teljességet; bár ahhoz, amit születésünkkel már eleve magunkkal hoztunk (az Isten által nekünk adott lélekmagba kódolt *hivatástudatot*), evilági életünk során többé-kevésbé kibontakoztat/hat/juk: s így életünk "egy lépcsőfokkal magasabbra hág". De ekkor még nem vagyunk azok, akikké válnunk kell. A LÉT - *magasabb tudatállapot*; "ha létezni akarunk, öntudatunkat ki kell emelnünk halálra ítélt individualitásunkból, hogy részesei lehessünk a *személytelen lét örökkévalóságának*". Az eredeti BŰN ugyanis nem más, mint az *individuáció*: elkülönülés az ŐS-EGY-től - amelyből belső személy-magunk, tudatunk vétetett. "Életünk: menetelés a Csúcs felé"; térképünk, útikalauzunk az Evangélium. "Egyedül Jézus Krisztus ismeri az Utat, egyedül Ő tud bennünket vezetni a Csúcs, az ÖRÖK-ÉLET felé". Mert "Benne élet volt, és az ÉLET volt az emberek világossága, /általa/ az igazi Világosság, mely minden embert megvilágosít, a világba jött" (Jn 1, 4, 10).

"Ha az Isten emberré lett, akkor azt azért tette - hangsúlyozza Boulad - hogy *az embert 'megistenítse'* /.../ testét, az anyagot megszentelje, az életet, a szeretetet, a találkozást szentté tegye. /.../ A szentség tulajdonképpen a *megtestesülés továbbadása*. Jézusban, a testté lett Igében a világ elfogadtatott, magasabb-rendűvé, szentté, istenivé lett. Az egész valóság így szentséggé vált". Tegyük hozzá: *lehetőségében*. De hogy ez megtörténjék, ahhoz az embereknek - egyenként, már életükben - 'szentté' kell/ene/ válniuk, azaz gyökeresen megváltozniuk az evangélium Fényében. Már Szt. Pál figyelmeztetett bennünket arra: "Ha mi Krisztust testileg ismertük /azaz ember-mivoltában/, ma már nem úgy ismerjük; hiszen a feltámadással a behatárolt térben-időben élő *Názáreti Jézus* mindenki számára a *misztikus Krisztussá* lett, aki *minden emberi lényben jelen van*". A HIT tehát ma már nem csak a *történeti* Jézushoz való "szentimentális kötődés"-t kell hogy jelentse, hanem a "legkisebb testvérünkhöz" való odahajlást is (mint tette azt Szt. Ferenc). A *Feltámadás új dimenziót nyitott meg* előttünk: "Azóta Isten Abszolút mivolta, mely Jézusban megtestesült, kiterjed az egész emberiségre". Jézus "az Igazság próbája": ha hiszek benne, hogy "minden ember Isten gyermeke", akkor a legelesettebb emberben is meg kell látnom Isten jelenlétét. "Ha van a Földön *szent hely*, az az ember *szíve*, az ember *teste*". Isten bennünk él, s Hozzá méltóvá kell válnunk már életünkben (H. Boulad: *Az élet megszentelése*, Kecskemét, 2011).

Az *örök élet* keresztény víziója erre a hitre épül - hangoztatja Boulad Atya az osztrák Johannes Kaup vallástörténésszel való beszélgetésében (2007; u.o.). "Az ember vágyódik az után, hogy egyesüljön az eredetével, és hogy megvilágosodjon. /.../ Mi nem a lélek feltámadásában hiszünk (mint a görögök, az egyiptomiak), nem is földi testünk (melynek sejtjei elhaltak, már rég elporladtak) újjászületésében, hanem a személy: a *test és lélek bonyolult egységében* való *feltámadásában*" (ahogyan Jézus pneumatikus testben megjelent tanítványai előtt többször is feltámadása után, mennybemenetele előtt). "Az emberi élet mintegy hárommillió évvel ezelőtti kezdetétől fogva létezik az az elgondolás (a törzsi társadalmak halott-kultuszától kezdve egészen az utolsó ítélet utáni feltámadásig), hogy az ember /a halála után/ valamilyen formában továbbél" - hangsúlyozza Boulad. Ezek szerint tehát "a halhatatlanságba vetett hit az emberi lélek mélyében van lehorgonyozva, mert az életet nagyobb jelentőségűnek véli, mint a mindennapok egyszerű lebonyolítását".

Henri Boulad, nyilvánvalóan az I. Teremtésre (a lelkek, a szellemvilág teremtésére) utalva - amelyben Isten az ember ősképet, Adam Kadmont /is/ megteremtette - úgy véli,

hogy a II. Teremtésben létrejött por-ember (a Paradicsomból kiűzve), visszaemlékezik szellemi eredetére: a bűnbeesése előtti korszakra. Akkor még Isten társaként sétált a Paradicsomban szabadon; lelkében ezt az emlék-álmot őrizte-dédélgette magában, végig egész történelme során. Miközben "arca veritékével" művelte földjét, s Évája fájdalmak közt szülte gyermekeit (az isteni parancsot - "Sokasodjatok és szaporodjatok! - követve). De tudatuk legmélyén ott él mindmáig rendeltetésük. A földi Ádám és Éva leszármazottai ma már (az eredendő bűn halmazatával) csupán álmodni mernek égi származásukról; de *aki hisz benne*, hogy Jézus megváltotta az emberiséget az eredendő bűn átkától, abban felébred a remény, hogy ő is *lehetőséget kapott az újjászületésre /metanoia/*. Szenvedései által megtisztulva, átlépheti a halálküszöböt, s megváltottként támadhat fel az /örök/ ÉLET-re.

Az Ádám-i emberiség - Boulad misztikus teológiája szerint - a történelem végére kiteljesedik, kifejleszti képességeit minden síkon (hiszen az előttünk élt összes ember minden képessége szabadon kibontakozik az utódok milliárdjaiban). Mire az Omega-ponthoz érkezik (a szintén jezsuita Teilhard de Chardin humanizált fejlődés-elmélete szerint is) már egy új, szellemileg-fiziológiailag jóval fejlettebb emberiség lesz belőle; közös tudati állapota is magasabb szinten fog állni. Boulad Atya - Charden és Karl Rahner tanain "iskolázódva" - úgy véli: "a fejlődés /az *evolúció*/ egy *potenciális* emberi létnek a kezdetektől a reális emberi lét teljes kifejtéséig való *kibontakozása*". Ez az emberi lét a Jézus-i feltámadás-mintát fogja követni: az emberiség "egyetlen gyújtópontban gyűlik össze" /OMEGA-pont/; átlép a tudattalanból a tudatosba, a személytelenből a személyesbe. Mozgatója: a SZERETET".

Amikor 'visszaadjuk lelkünket' Teremtőnknek, valójában visszakapcsoljuk légzésünket a Mindenséget tápláló 'Nagy Lélegzethez': "visszakapcsolódunk a tudat feletti, *személyiség feletti Világlélekhez*" - hangsúlyozza Boulad Atya. Az Egyetemes, *személytelen ÉN tudata* ugyanis mindazt tartalmazza, ami VAN, *öröktől fogva és örökké* létezik. Jézus ezt a tudatállapotot hordozta - ezért csak Benne, az Egyetemes Szeretetben valósulhat meg a TÖKÉLETES EGYSEG: a részekre töredezett Valóság *benső* Harmóniája (a kiküzdött Békesség) ISTEN és ember / ember és embertársai között. A sok al-ÉN (az individuális különbségek) valójában az egyetemes ÉN-nek különféle megnyilatkozásai; az elhatároltság köztük csak az /ön/tudat *személytelenné válása* által szüntethető meg. "A halál pillanatában megkapom testemül a Mindenséget: *együttlétezővé válok vele, bejutok a Világ kellős közepébe /az OMEGA-ponthoz/, s belülről hatni tudok rá*". "Ez a halál felett aratott győzelem, amelyet Krisztus átélt, s amelyet egy napon mindannyian át fogunk élni".

Henri Boulad szerint tehát a halál aktusában a világ vezérlő központjába (az Omega-pontba - a 'főhadiszállásra') lépünk be: *lelkünk* - kiszabadulván sajátos testi formájából - *túllép* individualitásán /EGO-ján/; s a személyisége alatti ÉN-je - tudatalatti régiói - révén "bensőségesebb kapcsolatba kerül a világ alapvető EGY-ségével, amelyben valamennyi dolog egymáshoz kapcsolódik és egymással kommunikál". Végre felismerjük és *felfogjuk*, hogy *lényegünk szerint* mindnyájan EGYek vagyunk. "Ezért amikor a lélek /a tudat/ továbbéléséről beszélünk, nem úgy kell elgondolnunk mint különálló entitást, amely önmagában, az anyagtól függetlenül fennmarad és lebeg az Űrben: *feltámadása* (akár már a *halál pillanatában*) "egy minden kötöttségétől megszabadult *új test elnyerését* jelenti, amelynek a földi test csak kezdetleges vázlata volt" (ez tulajdonképpen pneumatikus, szubtilis test /lesz/, mint a feltámadt Jézusé - áthatolhat a falon, nincsenek akadályok előtte, *nem ismer anyagi, evilági gátoltságot*).

A misztikus Boulad szerint "személyes integritását" (de nem Egóját!) *megőrizve, a halott tudata kiteljesedik és hozzáadódik a Világlélek által az élőkéhez*, hogy "erősítse és biztassa őket, s megelevenítse, előrevigye magát az életet". Így a megholtak szelleme (szellemi tudata) 'világunk lelkévé és kovászává' válik: a fejlődés motorjaként hajtja-viszi előre szép lassan az evolúciót a beteljesülés felé. Mindegyikünkben benne él őseink hosszú

sorának lelkisége: "Ontológiailag magunkban hordozzuk (vérségi származásunkon át) *minden őst*unk, sőt minden ember *rejtett jelenlétét*" (ezek a *gyökereink*; hiszen genetikai adottságainkban rejlenek tudati meghatározottságaink, spirituális érzékenységünk alapjai is). Ahogy József Attila felismerte: "Az összejtig vagyok minden őst". "A halál nagy újraegyesítő aktusában - írja Boulad - a valaha-élt emberek tudati tapasztalatai hozzáadódnak a ma élőkéhez"; így a *mélytudatunkba alámerülve bármikor szeretteink közelébe juthatunk - azaz találkozhatunk velük*. "Sokkal előbbek és fejlettebb tudattal rendelkeznek, mint földi életük idején, s ezt az *élettöbbletet sugározzák ránk*", akik közvetlen közelükben élünk. Erősítenek bennünket, s mi is "továbbsugározhatjuk ezt azok felé, akiket igazán szeretünk".

"Az Élet és a Halál misztériuma a *szív és az intuíció* világához tartozik", nem a rációéhoz (s így a tudományéhoz sem) - hívja fel figyelmünket Boulad Atya. - Egész valónkkal kell tehát belemélyednünk, hogy a kettő közötti határ elmosódjon, s "egyetlen misztériumként éljük át". "Azért *halunk meg, mert /még/ nem váltunk eggyé önmagunkkal, sem a másik emberrel*" - nem váltunk eggyé /még/ a világegyetemmel s Istennel. Így, *ember-voltunk* mai *önző formájában*, érdekeink és céljaink hajszolásában, "nem vagyunk méltók" arra, hogy belépjünk Isten Országába. Ezért kell *gyökeresen megváltoznunk /metanoia/*: egész gondolkodásmódunknak át kell alakulnia.

Az Ádám-i ember ugyanis a Természet gyermeke: jórészt *ösztönei* uralják (mint az állatvilágot), nem szelleme. A 'bűnbeesés' következtében elvesztette eredeti, 'paradicsomi' ártatlanságát, így halhatatlanságát is; tehát *az élet szenvedései, próbatételei során* fokozatosan *fel kell ismernie 'bűnös' voltát*, s /megbánva vétkeit/ *vissza kell térnie az Atyához*. A halált rendszerint úgy éli meg az ember, mint "hasadást, kiszakadást" élete természetes közegéből - hangsúlyozza Boulad; akárhány éves legyen is: bármikor félbetörhetnek a tervei. Talán ezért él rejtetten az az "egzisztenciális bizonyosság" mindenkiben, hogy "nincs vége": ő, aki volt - "nem tűnhet el örökre". Boulad Atya nagyon jól ismeri az emberi természetet (több-évtizedes pasztorációs tapasztalat áll mögötte). Úgy véli: földi halálunk csupán "illúzió", hiszen "*az elhunyt tovább létezik*" (a túlvilág létében való kételkedés mindössze 2-3 évszázada jelent meg az európai népesség körében, mióta '*felvilágosodott*' - és *nem 'megvilágosodott'*; azaz "értelmével" s nem szívével szemléli az életfolyamatot). *A természeti ember* mindenkor tisztelte és a *túlvilágon élőknek tekintette halottait* (ezt a tudatot őrzik az ősi kultuszok). "A régi korok embere szívével és egész lényével" gondolkodott.

A *kereszténység Jézus Krisztus megtestesülésével lehetőséget kapott* arra, hogy "Ádám vétjét" /engedetlenségét/ jóvátegye, megtérjen, lélekben *újjászülessen*, hiszen Krisztus visszamenőleg az egész emberiségre átsugározta a *megváltás kegyelmét*. "Ami a testből születik, az test; ami a Lélekből születik, az lélek" (Jn 3, 6); ezért *a halálban átéljük saját lelki újjászületésünket*. "Csak a halálban és a halál által mutatkozik meg *valóságos* lényünk - az, *akivé válni meghívást kaptunk*". Csakis "a halálon túli létben bontakoztathatjuk ki azt a végtelen sok lehetőséget, ami bennünk rejlik".

Az IGE megtestesült ("Verbum caro, factum est"). "Azért testesült meg, hogy mindent, ami test, magára vállaljon" - hangoztatja nyomatékosan Boulad Atya. A feltámadt Krisztus átszellemített, *pneumatikus* testben jelent meg tanítványai körében, s 40 nap múltán ugyane testben ment föl a Mennybe, "hogy magával vigye az isteni Magasságokba emberi testünknek ezt a zsenéjét, amely ugyanarra a *feltámadásra, ugyanarra a dicsőségre rendeltetett*". Az eljövendő *Dicsőséget*, amelyről a Biblia beszél, "úgy kell értenünk, mint az embert meghaladó *ÖRÖM Teljességét*" - amelyet /hús/testünk (jelenlegi állapotában) nem is képes megélni. Előbb át kell alakulnia, hogy képessé váljék rá. A *halál* tehát - mint az élettel szorosan összetartozó folyamat - a *feltétele annak az átalakulásnak*, amely lehetővé teszi, hogy átéljük a bennünket odaát váró Tökéletességet (ha nem halnánk meg *fizikai valónkban*, *képtelenek lennénk "átlényegülni", a spirituális test szabadságát átélni*). Feltámadt testünk, amelyet a szellem szikrája (az "éltető Lélek") elevenít meg, felülkerekedik a halálon - ahogy

azt Szt. Pál leírta a holtak feltámadásáról: "Romlásra vetik el - romlatlannak támad föl. Dicstelenül vetik el: dicsőségben támad föl. Erőtlenységben vetik el - erőben támad föl. Érzéki test vettetik el - szellemi test támad föl. Ha van *érzéki* test - van *szellemi* is" (1Kor 15, 42-44).

Jézus, a "második Ádám", az Atya kívánsága szerint engedelmesen magára vállalta vétkeink súlyát, kereszthalálával és feltámadásával megnyitotta előttünk az Örökélet Szent Kapuját: ha Hozzá fordulunk, mélyen *megbánva bűneinket* (akár az utolsó pillanatban is, mint a "jobb lator"), *feltámadunk* az Üdvösségre ("Bizony mondom neked: még ma velem leszel a Paradicsomban"). A Paradicsom szimbolikus hely, ahol /pneumatikus/ testi valójukban élnek az üdvözültek (földi testüket, a szómát odahagyva, a spirituális lélek /Szentlélek/ megelevenítő erejével szellemivé vált új testet kapnak).

Minderről már Emanuel Swedenborg, a saját korában (1688-1772) világhírű polihisztor, nagy természettudós - csillagász - anatómus - filozófus és egyházújító több spirituális könyvében is beszélt, hiszen /mint írja/ "szabad átjárása" volt a túlvilágra. Menny és POKOL c. munkájában "a látottak és hallottak szerint" beszéli el a megdicsőültek és az elkárhozottak 'örök életét'. Hangsúlyozza, hogy a Szellemet (se a Jót, se a Rosszat) megölni nem lehet; a lázadó angyalok: Lucifer hadserege is él (és folyamatosan Isten ellen lázít, mint a Nagy Kísértő). Swedenborg látomása szerint a Mennyben, amely Krisztus testét formázza (óriási, végtelen kiterjedésben, beborítva az egész mennyboltot), s amelynek két alap-Birodalma van - sokféle, különböző /alsóbb és magasabb/ szintjeivel - "szentségi fokozatuk szerint" helyezkednek el az üdvözültek. Legfelül a Fényben, az Isten *Világosságában* illetve *Szeretetében* élők; kisebb-nagyobb egységekben ("családokban"); a hasonlókkal (hogy soha ne lehessen köztük viszály); ki-ki a maga *benső hivatása* fejlettsége szerint. Az ÚR az *Igazságosság* nevében kormányozza a Világosságban élő *Bölcsek* /végtelenül nagy/ csoportját; s tiszta *Szeretettel* az egyszerű, *odaadó, jóságos lelkeket* (akik hasonlóképpen *óriás-csoportot* alkotnak). Természetesen mindkét Birodalomnak vannak benső és külső körei; a centrumban helyezkedik el Isten Trónja, jobbján a feltámadt Krisztus Király, a legmagasabb rangú angyalokkal körülvéve. Az ő sugár-körükben élnek a Szentek - Mártírok - Vértanúk - Misztikusok; de akár a hétköznapi élet odaadó, tiszta, mindennapi Szentjei is.

A Mennyben mindenfajta mozgás a szellemi, *benső állapotváltozások által* történik (vagyis nem helyváltoztatással). Az ÚR-ból kiáradó isteni ERŐ kormányozza mindkét Birodalmat, amelynek lakói fokozatosan közelítenek az Isteni Tökéletesség felé. Az *Igazság* terét az örök FÉNY világossága ragyogja be; ide az Értelmek, az Igazság diadaláért küzdők kerülnek; akik már földi életükben befogadták az isteni értékeket, erényeket - akár életüket is adva azokért /ők az *Értelmek Mártírjai*/. A *Szeretet* Birodalmában élőket a lélek TŰZ-lángja és melege élteti - őket az ÚR, az emberek iránti szeretet kiapadhatatlan Forrása táplálja; ők a mennyei ÖRÖM, a JÓSÁG állapotában segítik a földi halandókat a megtérés - üdvözülés felé.

A Jók egyáltalán nem érintkeznek a Gonoszokkal, akik földi életükben csupán önmagukat és a világot, a világi élvezeteket és a hatalmat szerették. Az utóbbiak Istentől távol, szellemi sötétségben és metsző hidegben, gyűlölködve és örök háborúságban élnek, mert képtelenek voltak még életükben "átváltozni", megtérni - és ez így marad "a világ végezetéig", az utolsó ítéletig; amikor is végérvényesen megsemmisülnek. Aki elutasította életében Istent, az nem válhatott "személlyé" - így benső magja *üres* (nem töltődött fel lelki-szellemi tartalmakkal). Ezért nincs számukra feltámadás: a *semmiből* nem lesz más, csak *semmi*. (A könyv a Londoni Swedenborg Társulat 1909-es kiadása nyomán magyarul 1993-ban, a debreceni Kállai Könyvkiadónál jelent meg).

DANTE ISTENI SZÍNJÁTÉKA már a késő-középkor végén, a reneszánsz hajnalán (az 1300-as évek kezdetén) nagyjából hasonlóan láttatta az emberiség túlvilági sorsát, helyzetét; azzal a /költői/ különbséggel, hogy a földi bűnöket könnyörtelen plaszticitással varázsolta szemünk elé (ki-ki abban bűnhődik, amiben vétkezett embertársai és önmaga

ellen): a zsarnokok vérfolyóban úsznak, Lucifer, az Isten ellen lázadó angyal jégbe dermedve szenved a Földgolyó centrumában stb. Az Irgalom szeretetlángja a Pokolba nem hatolhat be. Viszont a bűnbánók a Purgatóriumban haláluk után megtisztulnak, s a Hegyen zárandokolnak fölfelé; ahol az Égi Hölgy a Paradicsom minden szépségével várja a Magasba törekvőket.

+

Boulad Atya maga is - a Jézus-i úton haladva, s a már korábban kialakult misztikus felismeréseket követve - nyomatékosan hangsúlyozza: az *új-emberré válás* (vagyis a *feltámadás*) *feltétele* a megtérés /*metanoia*/: egész *lényünk gyökeres átalakulása* (akár még életünk folyamán, akár halálunk pillanatában). Csakis *új szellem* hozhat létre *új testet* - ez a lényege Jézus *NIKODÉMUS*hoz intézett szavainak ("újjá kell születnie" - Jn 3, 3). "A régi emberből új emberré válás folyamán olyannyira *a szellem uralkodik a lélek fölött*, hogy ez utóbbi *képes* lesz *éltetni* a feltámadás utáni testet". Amely, természetesen, méltó lesz arra, hogy részese legyen az emberiség jövőbeni megdicsőülésének (*a szellem által irányított test* már tudja uralni ösztöneit, gondolatait, cselekedeteit, s embertársait testvérként szereti, segíti stb.). "A testet a lélektől elválasztó belső távolság eltűnik", a benső konfliktus lehetősége /a kettős gondolkodás/ megszűnik, "a belháborúnak vége - lélek és test között beköszönt a tökéletes béke". A szellemivé lett /pneumatikus/ test a *Szellem akaratának engedelmeskedik*. "Nincs többé lázadás önmagad ellen" - idézi Boulad Jean Mouroux francia gondolkodó felismerését. A továbbiakban *a Szellem vezérli a lelket*: a pneuma a pszichét. S ezzel az evolúció átlép egy küszöböt: *az élet irányultsága megváltozik* - önmagunk helyett *a végtelen felé fordulunk*. A *személy* kilép az ÉN /*ego*/ burkából, kitárulkozik az egész Mindenség felé, s a spiritualitás határait kitágítva a *mély-én* a *kommunió* szintje felé fordulva, az '*istenivé válás*' állapotában levő emberi szellemmé (*pneuma*) alakul át. E folyamatot végül megkoronázza az isteni Szent Szellem, amely - átlépve téren és időn - függetleníti magát a fizikai korlátoktól, visszafele és előre is képes hatni. A *személy* tehát a *feltámadottság* állapotában jobban tud hatni az egész emberiségre, mint földi életében tudott környezetére.

A XXI. században - a háborús pszichózis és a katasztrofális természeti állapotok ellenére - mintha máris a szellemi-lelki megújulás irányában kezdene mozdulni az emberiség. A *lelkiségi mozgalmak* terjedésével, az *evangelizáció* új formáival az Egyház kitért széles rétegek /főként az ifjúság/ előtt a kaput a *pneumatikus átlényegülés* felé. Vagyis úgy tűnik: a jövőben egyre szélesebb rétegek fogják világszerte felismerni, hogy a Gonosz Hatalmak elleni küzdelemben csupán a Szentháromság áldó erejében bízhatunk; s csakis a könyörületes Isten segítségével menekülhet meg az emberiség a világ-katasztrófától. Ferenc Pápa megnyitotta előttünk az Isteni Irgalmasságba vetett Remény Kapuját - s talán hitéletünk erősödésével, Leó Pápánk küzdeni tudó diplomáciai képességével, kitartásával s az Egyház társadalmi szerepének növekedésével valóban előbbre léphetünk a Világbéke felé. És ha mégsem? Akkor jön a tűz- és vízvázoló "nagyszerű halál": a Jók és Igazak megdicsőülten átlépnek a Fénybe; az örök viszályt szító, hatalom-éhes Gonoszok pedig aláhullanak a Sötét Verembe, ahol tovább acsarkodhatnak egymás ellen.

A *feltámadás* annak lehetőségét kínálja számunkra, hogy végre önmagunk lehessünk - írja Boulad: "megszülessünk önmagunk számára", elnyerjük valódi ÉNünket: *személyl*é váljunk. A *benső ÉNünk* támad fel, nem pedig az öröklődés vagy a körülmények hatalma által kialakult biológiai, individuális énünk, hanem "*igazi énünk*, hogy a maga függetlenségében és autonómiájában nyilvánuljon meg" (a halál pillanatában megtudjuk a *titkos nevünket*, amelyet születésünk előtt kaptunk Teremtőnkől: "Légy, AKI Vagy!"). "E név a hivatásom, életem tervrajza, létezésem oka. Ez a név nyugszik lényem legmélyén, várakozva, vajúdva, reménykedve /.../ Isten ezzel a névvel hívott ki a Semmiből". Ez a rejtett elhívottság feszít

bennünket belülről, ha nem találunk rá a *saját* utunkra /'tévelygünk'/; mert sejtjük-érezzük: a ránk bízott Kincset kell megkeresnünk; ez a feladatunk, ezért kaptuk a talentumainkat. S az Ígélet szerint, ha előbb nem, hát a halál pillanatában rá is találunk: "A Győztesnek rejtett mannát adok és egy fehér követ. A kövön *új név* van, amelyet senki más nem ért, csak aki megkapja" (Jel 2, 17). "Ez a kövecskébe vésett név bele van írva valahol az Örökkévalóságba, bele Isten szívébe és lelkem legmélyébe". Azon a napon, amikor megismerjük a 'titkos' nevünket - hangoztatja Boulad - "teljesen áttetszőek leszünk önmagunk és egymás számára": feltárul előttünk életünk Teljessége és *megszületünk az Öröklétre* (azaz: *újjászületünk*). A Szellem átveszi fölöttünk a hatalmat és megszűnnek a korlátaink.

Akinek van már lelkéhez közelálló halottja (szülei, élete párja vagy gyermeke, esetleg nagyon szeretett barátja), az nyilvánvalóan tudja, mert meg is tapasztalta-tapasztalta, hogy az *elhunytak élnek*, és *kapcsolatban vannak* szereteteikkel. Nem is annyira a halál időpontjában (bár már akkor *élővé válik* ez a kapcsolat!), hanem kis idő múltán, mikor egyre sűrűbben bukkannak fel lelkünkben a velük töltött évek emlékei. Szinte valóságosan érzékel/het/jük jelenlétüket, s erőt nyer/het/ünk Tőlük, áthatva attól a nyilvánvaló érzettől, hogy gondolatilag (telepatikusan) meg tudunk velük beszélni bármit, s ők emelkedettebb, magasabb rálátást adnak életünk gondjainak-bajainak "megoldásához". Szemléletmódunk így - már itt a földön - fokozatosan megváltozik. Szeretteink, akiket mérhetetlenül tiszta légkör vesz körül, nevelnek - formálnak bennünket. Tőlük tanuljuk a természetfölötti Szeretet felhőtlen boldogságát, s *valóságosan* kinyílik szívünk embertársaink felé: megértőbbek és megbocsátóbbak leszünk irántuk, a magasabb /testvéri/ szeretet vonzáskörében. Ahogy Ratkó József írta: "Mégiscsak ŐK tartják a Földet - drága halottaink". Hiszen ők a segítőtársaink, s sugárzó körükben kicsit jobba leszünk magunk is (a *hit reményt* és derűt *ad*, s az növeli a *Szeretetet* mások iránt). Isten talán azért 'engedélyezi' a halottakkal való benső kapcsolattartást (persze nem a mágia szintjén; azt az Egyház is tiltja!), hogy ez által erősítse bennünk az örök életbe vetett bizalmat.

A kereszténység misztériumának titka az - vélekedik Boulad Atya - hogy ISTEN szent Fia, *Jézus a megtestesülés által örökre összeforrt az emberiséggel*, s azóta szétválaszthatatlan EGYSÉGet alkotnak. A testnek is fontos szerepe van ebben az Egységben; aminek egyik jele, hogy *Isten különleges rangra emelte a házasságot* - amely szorosan a *testhez kötődve válik epifániává* a kegyelem útján. Ebben a felbonthatatlan kötelékben férfi és nő "egy testté lesz" - ami arra az örök szövetségre emlékeztet, amelyet Isten kötött Jézusban az emberrel. S mivel *ez a szövetség a test misztériuma által kötődik Istenhez* (megtestesülés - feltámadás), szükséges, hogy a feltámadásban a mi saját *testünk is* Isten misztériumához kapcsolódjék (vagyis '*átistenüljön*'). Ennek a személyünk központi magjából elinduló folyamatnak már életünkben el kell kezdődnie. Henri Boulad S.J. nagyon is fontos szerepet tulajdonít a két test egységének a házasság misztériumában, a Teremtés Könyvére hivatkozva. Isten a magát magányosnak érző Ádám álmában kivett oldalcsontjából alkotott neki Társat ("Nem jó az embernek egyedül lenni"); s a férfi boldogan ismerte fel: "Ez már csont a csontomból és hús a húsemból. Asszony *issza*/ a neve, mivel a férfiból *is*/ lett. Ezért a férfi elhagyja apját és anyját, feleségéhez ragaszkodik, s a kettő egy test lesz" (Ter 2, 7. 18-24). Erre az összetartozásra hivatkozik Jézus, mikor a házastársak *szétválaszthatatlan* Egységéről beszél: "Most már többé nem két test, hanem csak EGY. Amit Isten egybekötött, ember ne válassza szét" (Mt 19, 3-6). "A házasság szentség, még pap nélkül is - hangoztatja Boulad Atya - mert a férfi és a nő egyesülése kifejezi a Jézusban megvalósult egyesülést az Istenség és az emberiség között". "Ellenállhatatlan /testi-lelki/ vonzás tartja össze ezt az EGYSÉGet, amely - jó esetben, ha igazán szerették egymást - *haláluk után is fennmarad*: újraegyesülnek, s "Éva a halál álmában /ismét/ Ádámában találja meg helyét". A Szeretet túléli a Halált - tartják ősidők óta a szerelmesek.

Ugyanis "akit szeretünk: elpusztíthatatlan" - vélekedik Boulad - mert a szeretet kizárja, hogy a Másik, akihez tartozunk, "örökre eltűnjön". Énünk "kemény és megtörhetetlen benső magja fölött nincs hatalma a halálnak", hiszen Társunkban azt szeretjük, "ami végső és határtalan", s nem azt, ami esetleges és mulékony. Csak a Szeretet fedezi fel a Másikban azt, "ami halhatatlan, soha nem múlhat és nem tűnhet el". A szerelmesek ismerik egymás titkos nevét, amit az ÚRtól kaptak, és tudják: *a halál csupán illúzió*. Ez az egzisztenciális élmény olyan mélyen vésődik tudatukba, hogy együtt maradnak éltükben - holtukban. A még ideiglenesen itt maradó fél természetes módon tovább ragaszkodik *odaát élő* Társához; aki erőt sugároz rá és /továbbra is/ mellette áll, spirituálisan támasza marad. Önszuggesztió? - nincs kizárva; mégis nagyon mély, egzisztenciális tapasztalatból fakad. Egóját mindkét fél rég meghaladta már a szeretet-kapcsolatban; tehát *benső egységük fennmarad*. Így "az ember önmagában talál/hat/ja meg a túlvilág bizonyítékát" - hangoztatja Boulad; mert "magában a Szereteten egyszerre válik nyilvánvalóvá Isten misztériuma és a Lélek halhatatlansága". Vagyis a *túlvilág a hiteles Szeretet tapasztalatában* tárul fel előttünk, s válik bizonyossággá.

És mi történik a túlvilágon baráti, embertársainkkal való kapcsolatunkkal, a hozzánk (itt a földön) közelálló személyekhez való viszonyunkkal? *Isten jelenlétében, szeretet-sugárzásában "a teljes Egység álma*, mindazzal az örömmel, csorbíthatatlansággal, teljességgel - mindazzal, ami ezzel együtt jár", *valósággá válik*; nem "ellenségeskedünk" egymással; "máskülönben a feltámadás elveszítené végső jelentését". A szerelem, az egymás iránti vonzalom, a lélekláng fellobbanása, az *elszakíthatatlan barátság, testvériesség végérvényesen fennmarad!* "Szem nem látta, fül nem hallotta, emberi szív föl nem fogta, amit Isten azoknak készített, akik Őt szeretik" (1Kor 2, 9). Az *univerzális Egység-érzet* boldogsága tölti be a lelkeket - *felebarátjaikkal* szemben is. Hogy válik erre képessé az ember? "Egónk meghaladása már eleve kitért a földi létet számunkra a *transzcendencia* felé; szívünk tehát megnyílt /legközelebbi/ *felebarátaink* előtt, s *rajtuk keresztül* lehetőséget kapunk arra, hogy a Másik - mások, *távolabbiak, ismeretlenek, sőt az egész emberiség - irányában* is megnyíljunk. Ugyanakkor *személyünk* autonóm volta megerősödik: bizonyos értelemben külön-külön, egyenként kapcsolódva az Origóhoz - Jézushoz - *nyitottá válunk mindenki felé*. Vagyis a Jézus-Centrumból áradó szeretet-sugarak átvilágítanak és összekapcsolnak bennünket egymással. Így az *öröklétben* elérhető lesz számunkra az a teljes, *kölcsönös áttetszőség /mez-telenség, álarc-nélküliség/, amely földi életünkben - csak "tükör által homályosan" látván egymást - elérhetetlen volt. A halál végleg széttöri egónk páncélját, így lelkünk / szellemünk könnyedén átlépheti a szakadékot köztünk és A Másik ember között.*

Házasság valóban nem lesz az örök életben (ahogy azt Jézus mondta az őt faggató szaduceusoknak); mert "már eleve menyegzőre érkezünk": a *beteljesedett EGYSEG tökéletes állapotába. Akik összetartoztak, együtt maradnak*; egyébként bárki bárkivel barátságra léphet; amint azt Raissa Maritain, a francia "új-katolikus mozgalom" egyik neves képviselője írja: "A halál véget vet a házasság szentségének, mivel *új házassági szentség* lép életbe". Ahogy Krisztus kijelentette: "A feltámadás után nem nősülnek, férjhez sem mennek, hanem úgy élnek, mint Isten angyalai a Mennyben" (Mt 22, 30). Boulad értelmezése szerint a *feltámadás után* megváltozott tudatunk előtt megnyílik az ÚT a tökéletes Egység felé (megszűnik minden ellenségeskedés, szeretettel viszonyulunk egymáshoz, ami természetesen nem jelent önfeladót, önazonosságot tagadó egybeolvadást). Teilhard de Chardin szerint is "az Egység *különbözővé, személyesebbé tesz*" - így változatos, érdekes kapcsolatokat köthetünk.

Vagyis a felsőbbrendű N+1. centrum hatására csoportosuló N-centrumok nem olvadnak össze; hanem inkább *megerősödnek önmagukban*. "A *központosított centrumok* pedig olyan mértékben erősítik meg egyediségüket, különállásukat, amilyen mértékben egymáshoz szorúlnak. Annál *magasabb személyi fokra* emelkednek, mennél közelebb kerülnek egymáshoz, amikor az Ómega felé igyekeznek". Az Ómega-pontban viszont

mindannyian összetalálkoznak. Ki-ki egyenként megőrzi *belső szabadságát*; ugyanakkor az összetartozás *Egység-tudatát* is elnyeri (tehát nem rivalizálni fognak az egyes személyek egymással, hanem a felebaráti szeretet sugárzásával, jóindulattal viszonyulnak egymáshoz). Mint egy óriási, egymást szerető család tagjai. "A világegyetem számára egyedül lehetséges Egység az, amely a Közeppontra keresztül valósul meg".

Chardin ezt így érzékelteti: "A Názáreti Jézus, a földben elhalt maghoz hasonlóan, alámerült az emberiség termőföldjének legmélyébe"; s ebből az *egyetemes középpontból* vonz hatalmával mindenkit magához, hogy magában egyesítse őket, és "létrehozza belőlük saját testét" (az Egyház tagjainak összműködésében, egymásra utaltságában már itt a Földön megnyilvánul ez az Egység). Krisztus feltámadása nem egyedi, hanem kozmikus és *egyetemes jelenség*: a *Teremtés* alapvető metamorfózison megy keresztül benne - *új dimenzióba lép*. "Feltámadása óta Krisztus egyetemes vonzást gyakorol a világ valamennyi alkotóelemére, minden emberi molekulára" és összehangolja működésüket.

Csak hogy ehhez mindenkinek egyenként, külön-külön vállalnia kell *saját lényegi, "személyes önállóságát, amely a halálban éri el csúcspontját"* - hívja fel nyomatékosan a figyelmünket Boulad Atya. "*Krisztusban egyenként meghalunk, hogy sokaságként támadhassunk fel*. Benne megvalósítjuk belső egységünket az emberiség összességével. Kizárólag egy *emberi-isteni elem*, amely egyszerre *egynemű és különemű* emberi mivoltunkkal, képes megteremteni és egyetlen Testben felépíteni ezt az Egységet. A történelem akkor ér majd véget, amikor a *Középpont* magára veszi és *személylé formálja az emberek sokaságát*. /.../ Akkor valósul majd meg "a végső nagy szintézis, amelyben az *emberiség* eljut a Teljességhez". Az *Emberség teljessége* lesz ez, amely "úgy árad szét bennünk, akár egy zúgó hegyi patak, szélvész vagy szökőár".

"Senki nem volna képes átélni ezt a tapasztalatot ama gyökeres átváltozás nélkül, amelyet halálnak nevezünk" - zárja fejtegetéseit Boulad. - A fizikai halál és az *Ego halála* "sine qua non *feltétele annak, hogy az egyén magába tudja fogadni a Teljességet*. Amikor meghalunk, megnyílunk a Mindenség számára: *mindenné válunk*, magunkba fogadjuk az emberiség és a Világmindenség egészét". A halál ezért valójában "*kozmosz újjászületés*". (lásd: *Szeretet és halál*, valamint *Az eltörölt, mert beteljesedett házasság; Szexualitás az örök életben, Egység - és nem egybeolvadás* c. részek).

*Első születésünk*kor testünk hozza létre lelkünket; *második születésünk*nél a lelkünk alakítja ki *feltámadott testünket*, amely önmagunk tökéletes kifejeződése lesz. A magocskát "romlásra vetik el - romlatlannak támad föl", mint fentebb már idéztük Szt. Pál szavait.

Boulad Atya egyetért Pierre Talec francia teológusnak erről a folyamatról írt elképzelésével: "Miután gyökeresen átalakultunk a halálból az Életbe vezető /ismeretlen/ *átjáróban, tökéletesen önmagunk* leszünk, és ugyanakkor *teljesen mások*. Csodálatosképpen azt fedezzük fel, hogy olyanok vagyunk, amilyenek legjobb pillanatainkban tudtuk magunkat; különös módon mégis *megváltoztunk*. Vagyis *egészen önmagunknak* érezzük önmagunkat, közben pedig *egészen másnak*... A *létállapot megváltozása* ugyanis nem meghamisítja, hanem *újjáteremti a személy identitását*. Lényének egységében a feltámadt ember saját valódi alteregója lesz".

"A halál felett aratott végleges győzelem" által valósul meg "az a fajta *ön- és viláგuralom*, amelyre majd a feltámadásban mindnyájan szert teszünk - belülről, szeretettel és gyengédségtől vezérelve". Mert a *feltámadt* - immár *halhatatlan* - *test tökéletesen engedelmeskedik a Szellemnek*. Akkor már teljesen uralni fogjuk önmagunkat, azaz megszűnik bennünk minden kettősség; s a SZELLEM fennhatósága, az önmagunk feletti uralom által *hatalmat szerzünk a világ fölött* is. Megszűnik minden függőségünk a földi (alá- és fölérendeltségi) viszonyoktól, a testi érzékek hatalmától s a jólét csábításától, hiszen odaát ezeknek már nincs semmi jelentősége. A spirituális lét mind magasabb fokozatai felé

törekedhetünk szabadon. *Ez lesz az emberiség egy magasabb fejlődési fokának kezdete*; hogy végül is "Isten gyermekévé" válhasson, amint azt az ÚR a Teremtéskor elképzelte. Földi történelmünk csupán "előszobája" mindannak, ami majd a halálon túli Örökéletben vár ránk.

Az a haldokló, aki makacsul az Isten-tagadás mellett dönt az utolsó pillanatban /is/, természetesen egészen más utat jár be, mint az, aki Istennel szívében élte az életét. Szabad akaratánál fogva Isten elengedi őt a saját útján, hogy a sötétségben botorkálva keresse önmagát. Életbeni kudarcai után, "hosszú, fájdalmas tisztulás" árán (mikor is a tisztító tűz perzselő szellemi lángjai fokozatosan megvilágítják előtte a megtérés /visszatérés/ útját) még "hazatalálhat"; hacsak nem teljesen elvetemült lélek. A Remény mindig megmarad: Isten kegyelme végül mégis /évezredek során/ "megszelídíti" az Ádám-ivadékok lázadó akaratát; s Jézus magához vonzza a makacsokat és a szembenállókat /is/. Az Utolsó Ítélet lesz a döntő e kérdésben. Ha az egész emberiség a megtérés, a /személyes/ átalakulás (bűnbánat, metanoia) révén végül visszatérne Teremtőjéhez - az "a földi történelem vége" lesz. S akkor valósulhat meg Isten Országa (feltehetően már egy magasabb szellemi közegben). A Mennyei Jeruzsálem lakói az 'átváltozott' - békés, boldog, egymást szerető - emberek lesznek. S akkor Isten népe végre egy új, magasabb rendű, szellemibb életformában, spirituális tudattal fogja élni "örök életét" (hiszen a szellem nem hal meg soha!). A Sötétség Birodalmának lakóit pedig végérvényesen elnyeli a Semmi. Az ítéletet valójában ki-ki önmaga fölött mondja ki.

A KAPUN tehát nekünk magunknak, saját döntésünkből kell belépünk (Jn 10; 7, 9-10). Jézus, a JÓ PÁSZTOR, aki "életét adja a juhokért", nyitott ajtóval várja engedelmes Bárányait. Swedenborg szerint minden ember világosan látja saját helyzetét halála pillanatában; s ha "elvetemült, elveszett bűnösnek" érzi magát, nem képes bűnbánóan Isten felé fordulni. Tudata alámerül a Káoszba, s a kárhozat mellett dönt. Kérjük tehát Istent még időben, hogy ez ne történhessen meg velünk.

+

A másik megrendítően hiteles és élményszerű könyv, amelyet Szabó Ferenc S.J. a *Halál - feltámadás - örökélet* kérdéskörében Henri Boulad könyvével együtt méltatott, William H. SHANNON amerikai pap-teológus: *Úton a túlvilág felé* c. /Szt. Gellért K. 2017/ - egy hosszú élet pasztorális tapasztalataira épülő - teológiai értelemben is szemlélet-újító kötete a haldoklóknak végbemenő lelki folyamatokról, az "átlényegülés" pillanatáról, amely egyúttal a *mélytudati 'ébredés'*. Az elhunyt ráeszmél, hogy hiszen él; csupán átkerült egy másik dimenzióba: 'feltámadt' az örök életre. Páter Shannon - hosszú teológiai oktatói munkássága lezárásakor - élete utolsó szakaszában a kanadai Szent József Nővérek otthonának lelkésze lett. Így alkalma volt sok-sok idős nővér útjának utolsó szakaszát végigkísérni, életélményeikről, betegségük időszakának spirituális tapasztalatairól beszélgetve velük - egészen a túlvilágba való átlépésük pillanatáig. Ő maga így vall szerzői szándékáról könyve Fülszövegében: "Arról igyekeztem írni, hogyan készít elő bennünket az itteni élet az odaátra. Hogyan viszonyul az itteni lét az ottanihoz? Miként tudunk segíteni felkészülni azoknak, akik közel vannak az örök élethez? Hogyan készítsük elő önmagunkat is? És végül az igazán fontos kérdés: mit tudunk az ottani életről? Milyen az ottani élet?"

Miklósházy Attila S.J. - a külföldi magyarok nyugalmazott püspöke - így ajánlotta figyelmünkbe ezt a rendkívül érdekes, új szemléletű könyvet: "*Ha Jézussal tartunk, akkor a szükséges tisztulás után vele együtt fel is támadunk*. És nemcsak a lelkünk részesül a feltámadt dicsőségben, hanem egész emberségünk, vagyis a *testünk* és a *lelkünk* együtt, hiszen

az egyház tanítása szerint *e kettő elválaszthatatlan egységet* alkot. Földi halálunk után tehát nemcsak a lelkünk /szellemünk/ él tovább (mint *anima separata*), hanem valamilyen módon feltámadt és megdicsőült testünk is részesül a mennyei boldogságban". Ez a megközelítés "csupán egy teológiai vélemény, magyarázat arra a titokra, amelyről a Szentírás nem beszél részletesen. /.../ El lehet fogadni, mert nem mond ellene semmiféle hitigazságnak". Viszont segít bennünket abban, hogy "megismerjük a földi és a túlvilági élet közötti átmenetet".

A könyv I. része az élet utolsó szakaszáról: a haldoklásról és a halál pillanatáról szól (*A halál kapuján át az új életbe*). "A Nővérek Idősoththonában senki nem félt a haláltól": örömnép volt az az esemény, amikor XY nővér "belépett az örök életbe"- írja Páter Shannon - hiszen ezzel "eljutott az isteni Szeretet örök ölelésébe": elkezdődött /valódi/ Élete. Igaz, hogy a haldoklás folyamata hosszú és szenvedésteli /is/ lehet; s csak fokozatosan tudunk elszakadni a külvilágtól; hiszen nehéz elengedni szeretteink kezét. De közösségben, ha mások is együtt-szenvednek velünk s imádkoznak értünk, s felvesszük (bűnbánat, szentgyónás után) a szentségeket, Isten megbocsátó szeretetében egyre közelebb érezzük magunkat a "szabadulás"-hoz. "A haldoklás bepillantást nyújt egy másik világba, ahol már várják érkezésünket". Ezért fontos a hospice-gondozás, vagy otthon a család jelenléte: a beteg *lelki békében távozhatsz*. S a halál pillanatában (a teljes világosság és szabadság pillanatában) az ember már Isten (a Tökéletes Jóság és Ragyogás) előtt áll - és *igent* mond az Úrnak. Halandó, földi életünkben csak "tükör által homályosan" láttunk; most lepattan rólunk a "szürkehályog", új, tiszta, boldog látást kapunk: "megpillantjuk Isten arcát". S végre teljesen azzá válunk, akinek Isten lát bennünket; akivé lenni szerettünk volna már életünkben (de ott a Tökéletességet nem érhetjük el soha). "A halál pillanatában az ember megszabadul mindazon korlátoktól, amelyek az életében megnehezítették döntéseit"; most, az Igazság teljes Világosságában, tudatosan dönthetünk Jézus mellett; s megismerhetjük valódi önmagunkat, azt a lényt, akit mindaddig csak Jézus ismert.

A halál tehát csupán egy pont az életünkben: amikor átlépünk egy sokkal gazdagabb, dicsőséges és teljes létbe. Földi életünk lezárul - s megkezdődik az *Istennél való halhatatlan létezés* szakasza. Jacques Maritain francia teológus ezt így fogalmazta meg: "A halottak milliárdszor inkább életben vannak, mint mi, akik itt a Földön élünk. Mintha a gyászmisén elhangzó alapvető igazság - 'az élet csak megváltozott, de nem szűnt meg' - csupán 'holt igazság' lenne; pedig az elhunyt már csodálatos módon együtt van a dicsőültekkel - a Szentek közösségében". Míg a földön maradók élnek tovább "az árnyékvilágban", addig az eltávozott - most már kívül az Idő /Kronosz/ korlátozó hatalmán - a Kairosz végtelen szabadságában él, s mint a feltámadt Krisztus: *nem halhat meg többé soha*. Ahogy Isten szeretete feltámasztotta Jézus Krisztust a halálból, Ő "bennünket, gyermekeit sem dob el, mint törött edényeket, hanem új rendeltetést, feladatokat ad számunkra". Az örök élet "nem csupán a lelkek, hanem az *élő személyek* osztályrésze lesz". Ahogy Jézus megígérte: "Olyanok lesztek mint az angyalok az Égben"; s Ő "nem a halottak Istene, hanem az élőké" (Mk 12, 24-27).

"Keresztény hitünk szerint - írja Shannon Atya - a halál a *teljes ember átváltozását* eredményezi, mert a lélek nem létezhet test nélkül. Tehát *a halál után az ember* nem válik testtelenné: *rögtön új, pneumatikus testbe* öltözik, mint a feltámadt Jézus. Hiszen nem csupán a lelkünk jelenti személyünket - a kapcsolataink is, amelyeket teremtettünk, a tapasztalataink, amelyeket átértünk, s a teljes élettörténetünk tett minket azokká, akik vagyunk. Mindezt testet öltött *személyekként* éltük meg - így a feltámadás is *a teljes lényünkkel történik meg*. Ugyanaz a *személy* folytatja - megváltozott létminőségben - az életét, már nem földi viszonyok között".

"Jézus a minta" - hangoztatja a Páter. Feltámadása után ugyanaz maradt, aki volt - valami mégis megváltozott: nem volt többé alávetve a tér és idő korlátainak. Így feltámadása utáni élete teljes mértékben különbözött attól a halandó élettől, amit Palesztinában élt három

évtizeden át - emberként. *Istenemberi lényege* akkor is megmutatkozott, nemcsak tanításában, gyógyításaiban, tanítványi körében, hanem csodatételeiben, s főként Golgota-útján, a kereszthalál dicsőséges elviselésében. Feltámadása után sebei - mint látható győzelmi jelek - tanúskodtak az Atyának maradéktalanul engedelmeskedő, küldetését "Krisztus-Király"-ként betöltő Fiú Isten-voltáról. "Ahogy Jézus, úgy mi is belépünk Isten igazi életébe", testtel rendelkező, "megszentelt" emberekként.

Természetesen ez így inkább nyilvánvalóan csak a mártírokra, papokra - szerzetesekre - szerzetesnőkre stb. érvényes, hiszen ők eleve Istennek szentelt életet élnek; s ha bűnösök is ebben-abban, a folyamatos bűnbánat - gyónás - megtisztulás légkörében megszentelődnek már életükben. Tehát az ő átlényegülésük sokkal békésebb, sőt - nyugodtan mondhatjuk - boldogabb, mint a "közönséges" földi halandóké, mert választott és vágyott Hazájukba mennek, ahol Jézus és a Szent Szűz tárt karokkal fogadja őket. De a mindennapok embere is, aki szeretetben és Isten iránti bizalomban élte le életét, bátran léphet Üdvözítője elé, ha megbánta vétkei és a halottak szentségében részesült, mert Isten kegyelme és irgalma határtalan, s Jézus Krisztus, az egyetemes Megváltó, magához emeli őt. "A halál a tökéletes világosság és a teljes szabadság pillanata" az ő számára is: végre azzá lehet, akivé egész életében válni akart. S a földön maradt szeretteik "élő személyként" szólíthatják meg az eltávozottat (akár telepatikusan kapcsolatba is léphetnek velük).

Könyve II. részében (*Útközben*) Shannon Atya az öregedésről, az öregkorról mint a "felkészülés" ("elengedés") időszakáról, az esetleges szenvedések, nehézségek "imádságos" elviseléséről, a súlyos betegek palliatív gondozásáról, a Hospice-szolgálat missziójáról beszél (az emberméltóság megőrzésének fontosságáról egészen az utolsó pillanatig, a lelkipásztori gondozás szerepéről a haldokló békés távozásában stb.). A szent útravaló, a *viaticum* pedig lelki táplálékot ad a már úton levőnek, amely őt a halálon át az örök életbe átvezeti. A lelkipásztor nyújtja az első segítséget a családnak a gyász feldolgozásához is; biztatva az itt maradtakat. "Aki hisz Istenben és a síron is túlmutató isteni Jóságban, az vigaszra lelhet abban a biztos reményben, hogy akit szeretett, az hazatért Istenhez, és már egy semmilyen földi boldogsághoz nem hasonlítható Élet részese".

A III. rész pedig (ODAÁT) a Páter bepillantást kínál a túlvilág különböző - "hagyományos" - régióiba (Pokol - Tisztítóhely - Mennysors); az új-teológia nézőpontjából megvilágítva és átértékelve azok valódi funkcióját az örökélet minőségét illetően.

"Az evangéliummal összhangban és Isten egyetemes, megmentő szeretetének hitében a poklot úgy kell tekintenünk, mint az ember saját maga által választott elhidegülését Istentől, nem pedig úgy, mint Isten büntetését. Isten nem utasítja el azt, aki vétkezett, de a bűnös - lévén szabad akarata - *elvetheti Istent*. A pokol teljes *elfordulást* jelent *Istentől* - egyedüllétet az egyén által választott elkülönülésben, magányban. T.S. Eliot megfogalmazásában: "A pokol saját magunk. / Nincs mitől menekülni. / Nincs hova menekülni. / Mindig magunk vagyunk". Sartre szerint viszont "a pokol a másik ember" ő tehát a magányban érzi jól magát: nem kell senkihez alkalmazkodnia. A pokol nem "hely", nem egy föld alatti tér - véli az idős Atya - hanem *állapot*: "valós lehetőség arra, hogy végleg elveszünk, elidegenedjünk Istentől és egymástól; *szabad döntésünk* révén elvetve Isten szeretetét, a Semmit választva".

Ezzel szemben a *mennysors* állandó közösséget jelent Istennel és a Szentekkel. A Mennysors: ISTEN maga. Ez sem "hely", ahova egyszer eljutunk, ahol Isten otthon van, s amelynek mi is lakói leszünk. II. János Pál 1999-ben (a Szentévbén) így definiálta: A mennysors nem egy absztrakció, nem fizikai hely a felhők fölött, hanem *élő és személyes kapcsolat a Szentháromsággal*. Azok, akik életükben elfogadták Istent, és komolyan megnyíltak a szeretete előtt, a halál pillanatában élvezni fogják az *Istennel való közösség teljességét*, ami az emberi létezés célja".

Tehát a *másvilágról* nem földrajzi értelemben kell gondolkodnunk, hanem mint *tudatállapotról*. Az nem a földi világ mellett /alatt, avagy fölött/ létezik, hanem a mostani világgal együttesen; már *itt az életben* részlegesen *megtapasztalhatjuk* (a poklot is - a magányt; s a mennyet is - a boldog együttlétet szeretteinkkel). A halálunk után vagy az egyik, vagy a másik tudatállapotra 'ébredve', ismerjük fel, saját döntésünk alapján hova jutottunk (az emberek többsége mégiscsak a mennybe, hiszen Isten mindenki szívében ott él - csak az igazán gonoszak utasítják el Őt végérvényesen; de még azok között is akadnak, akik a halál pillanatában az Ő könyörületét választják - mint a kereszten függő jobb lator.). A hosszú életét önfeláldozó, embertársi Szeretetben leélt lelkipásztor-Atya szinte el se tudja képzelni, hogy akad olyan ember is, aki önként, saját döntése szerint a poklot választja. Hiszen Isten képmására lettünk teremtvé; s Jézus kereszttáldozata árán a bűnösök is kegyelmet kapnak, ha szívből megbánják vétkeiket. "*Isten mindenkit hazavár*" - hangoztatja.

És a *tisztítóhely*? - annak mi a szerepe? Az újabb felfogás szerint azok, akik kisebb-nagyobb bűneiktől még nem szabadultak meg életükben, szenvedéseik következtében már korábban, vagy közvetlenül haláluk előtt, avagy éppen a haláluk pillanatában *megtisztuláson* esnek át. Ez a *tisztulás is része a halál-élménynek*. "Isten szeretetének erős sugara áthatja egész lényünket, kiégeti belőlünk az önzést, amely megakadályozta, hogy teljes szívünkkel Istennek adjuk át magunkat". A tisztítóhely Hans Küng szerint "Isten rejtett kegyelmének a haragja". Haldoklóink tisztulását az érte mondott imáinkkal segíthetjük.

A ma még használatban levő Katekizmus szerint "a megtisztulás a halál után történik" /a tisztítóházban/ - írja Shannon. Csakhogy "a halál után történtek már az időn kívül esnek"; s létünk személyes szakaszának véget vet a halál, mert általa átkerülünk "*az időn kívüli*" *személyes létezésbe*. Ezért helyes, ha a *tisztulásról* úgy beszélünk, mint ami "*egyidejű történés a halállal*". Hiszen az örökkévalóság olyan, mint az idő körének középpontja: a körív minden egyes pontja ehhez a középponthoz viszonyul. Nem számít az idő, hogy mikor és mennyit imádkozunk a halottainkért: az ima *mindenkor* valódi *erőforrás* az ő számára. A tisztítóhely tulajdonképpen a mennybe jutás előtti *várakozás* - amikor megtudjuk saját titkos nevünket, amellyel az angyal az öröklétbe való belépésre szólít bennünket. S a belépés a mennybe: megérkezés. Ekkor találkozunk ott élő szeretteinkkel; "mert a mennyben együtt leszünk mindazokkal, akiket kedveltünk, szerettünk ezen a világon".

Szent Ciprián, a III. században élt karthágói püspök azzal bátorította az üldözött keresztényeket: ne féljenek a mártíromságtól, hiszen a Paradicsomban igen sokan várnak rájuk: "szülők, gyermekek, testvérek népes csoportja" áhítja érkezésüket. "Milyen nagy lesz bennük és bennünk is az egymásra találás boldogsága, amikor megpillantjuk és megöleljük őket! Mily nagy gyönyörűség a mennyek országában az is, hogy ott már nem kell félnünk a haláltól; vég nélküli és tökéletes boldogságunk az lesz, hogy örökké élünk".

Shannon Atya rendkívüli figyelemmel és körültekintéssel foglalkozik a betegek palliatív gondozásának, a haldoklók lelki előkészítése (a szent kenet szentségének kiszolgáltatása, a hitből fakadó ima) és az orvosi ellátás (a szenvedés enyhítése, avagy éppen az élet mindenáron való meghosszabbítása - mesterséges táplálás, gépi lélegeztetés, a kómában-tartás határai stb.) kérdéskörével; sőt a Pápai Életvédő Akadémia állásfoglalásaival is. A már vegetatív állapotban lévők esetében fontos döntési szempont a beteg *emberi méltóságának* tiszteletben tartása és a lelkeszi támogatás biztosítása. A hospice mozgalom arra tanít - írja - hogy "egy ember halálakor ugyanazt a szerető és gyengéd gondoskodást kell nyújtunk, amellyel élete kezdetén fogadunk egy gyermeket". A születést szent titok övezte mindenkor; de a halált is (amit a régi korok halott-virrasztásai is bizonyítanak). "Amikor Isten hazahív egy megfáradt lelket / és elcsitítja nyugtalan szívét, / Isten szeretete várja; / ez is *születés*, nem pedig halál".

A gyász-szertartás, a gyászolók lelki vigasztalása, majd a veszteséget követő fájdalom /esetleg önmarcangolás/, az elhunyt személyének hiánya, az emlékezés rá és tetteire - mind-mind hosszú folyamat még (nem véletlenül szükséges a "gyászévet" betartani az ittmaradottak lelki gyógyulásához!). Nagy segítséget jelent azonban, *ha a család* hisz a halál utáni életben - *s folyamatos imádkozással fenn is tartja a lelki kapcsolódást* az elhunytal. A hozzátartozók *erős hite* (hogy a mennyben majd újra találkoznak szeretteikkel) megkönnyíti az ideiglenes elválás fájdalmát; hiszen a Halál Kapuján átlépve, mindannyian belépünk "az Istennél való örök életbe" - s azt fogjuk érezni: "mintha már jártunk volna itt, s tapasztaltunk volna valamennyit ebből a boldogságból a földi életünkben is". Akkor majd felujjongunk: "Istenem, én ismerem ezt a helyet! Végre itthon vagyok!" S Istenhez visszatérve, rátalálunk Szeretteinkre: "Megtaláljuk a családjukat, a barátainkat - "együtt leszünk mindazokkal, akiket szerettünk, kedveltünk ezen a világon". Rátalálunk arra a csodálatos, kiterjedt nagycsaládra, amelyet a "Szentek közösségének" hívunk. "És a hazaérkezés mindennél csodálatosabb, örömmel és maradandó békével tölt el bennünket - **ÖRÖKRE!**"

Shannon Páter /is/ Karl Rahner "halálteológiájára" hivatkozik azt a kérdést illetően, hogy "szeretteink a Mennyben tudnak-e rólunk?" s vajon "hol vannak ők?" "Miért nem látjuk őket?" A válasz: azért, mert "mi vagyunk sötétségben. /.../ Ők látnak minket, de mi nem látjuk őket. Ragyogó szemük a mi szemünkbe néz, de a mi szemünk könnyes". *Ők "nincsenek távol"* - "hozzánk közel élnek, átváltozva"; "a halál nem semmisítette meg, és nem vitte el őket"; s ők "a csodálatos átváltozásban nem veszítették el lelkük finomságát, szívük gyöngédségét, sem azt, hogy valakit különlegesen szeressenek. Ellenkezőleg: százszor is gazdagodtak a szeretetben. A Jók számára a halál átváltozás a Fénybe, az Erőbe, a Szeretetbe. Azok, akik a Földön átlagos /szokványos/ keresztények voltak, tökéletessé válnak; *akik jók voltak, felmagasztosulnak*".

William H. Shannon, a jólelkű, ISTENT és embertestvéreit mélyen szerető lelkiatya, megkísérli a "legeslegtelibb örömet", az *Isten-látás gyönyörűségét* is leírni. Tudván, hogy Isten Arcát még Mózes sem láthatta, mikor a Kőtáblákat átvette Tőle: "Megteszem, hogy elvonul előtted egész Fényességem, és kimondom előtted a Jahve nevet. /.../ De arcomat nem láthatod, mert nem láthat engem ember úgy, hogy életben maradjon" (Kiv. 33, 19-20). Az Újszövetségben Pál a Szeretet-Himnuszban írja: "Ma még csak tükör által, homályosan látunk, akkor majd /t.i. halálunk után/ *színről színre*" (1Kor 13, 12). Szt. János pedig első levelében arra biztatja Szeretteit: "most Isten gyermekei vagyunk, de még nem nyilvánvaló, hogy mik leszünk. Azt tudjuk, hogy ha megjelenik, hozzá leszünk hasonlók, mert látni fogjuk, amint van" (1Jn 3,2). A Jelenések Könyvében pedig már a Boldogokról van szó, akik "látni fogják Arcát és homlokukon lesz a neve" (Jel 22, 4). Istent látni, azt jelenti, hogy a maga fényességes Valóságában ismerni Őt. Halandó életünkben csak emberek által készített ábrázolásokon, rajzokon láthatjuk, amelyek nem többek pusztá szimbólumnál. "Életünkben soha nem fogjuk tudni felfogni, KI és MILYEN az ISTEN". Sőt, amikor "közvetlen Isten-látásról" beszélünk, azt is csak emberi elképzeléseink, Róla való gondolataink alapján tesszük.

Isten megismerése tehát - Shannon Atya szerint /is/ - csak halálunk után történhet meg, amikor "Istenben válunk teljesen azzá, amivé válni törekedtünk egész életünkön át. Vagyis: önmagunkká - azzá, amik-akik vagyunk. Teljes Öröm, kirobbanó Boldogság kíséri ezt az élményt. Aquinói Szt. Tamás szerint "örömünk a legeslegtelibb" /superplenum/ - minden képzeletet felülmúló öröm; olyan túlárado öröm, amely minden reményünket meghaladja. Ez az a bizonyos öröm, amelyet Szt. Pál már így írt le: "Szem nem látta, fül nem hallotta, emberi szív föl nem fogta, amit Isten azoknak készített, akik Őt szeretik" (1Kor 2, 9).

Páter Shannon rajongó írásából erőteljesen sugárzik a *hiteles, személyes élmény* boldogsága. Nyilvánvaló, hogy sok haldoklót kísért el a végső pillanatig, amikor ez a leírhatatlan boldogság felragyog az arcon, és a beteg átszenderül az Örökkévalóságba - s ez a

derűs, tiszta mosoly ott is marad, a tökéletes belső béke jeleként. "Amikor Isten Teljessége megérinti az üdvözülteket és túlradó szeretettel öleli át őket, ahhoz hasonlítható, ahogy túlcsondul a tengerbe mártott kehely. A halál Istenben való elmerülést jelent; és azt, hogy Isten Szeretete eláraszt bennünket. A halál *a Szeretetben való teljes Betöltekezést* jelenti. És azt, hogy utána immár "mindörökké benne él/het/ünk a SZERETETben".

E könyv hangvétele, közvetlen, eleven élmény-tapasztalatokra építő nyelvezete, valóság-közeli, plasztikus leírásai olyannyira átélhetővé teszik az Isten-közeli életmód vonzó, felemelő sajátosságait, hogy szinte kedvet ébreszt az olvasóban, hogy ő is törekedjen minél előbb elérni ezt a mennyei boldogságot, amely hatványozottan felülmúlja a mindennapokban megélt "evilági" szeretet dimenzióját. Mondhatnánk: ezért aztán érdemes élni! - és persze "jóknak lenni", Isten parancsolatait megtartani, s Egónkból kilépve, áldozatot hozni másokért, szeretteinkért! Hiteles képet kapunk a "szentháromságos élet" gyönyörűségéről, amelyről az elméleti írások oly "szakavatottan" beszélnek. Kedvet kapunk hozzá, hogy már itt a földön belépünk ebbe a szeretet-sugárzásba, s próbáljuk meg a felebaráti szeretetet /is/ valódi testvérszeretetként megélni, hogy üdvözülhessünk.

"Megismerni Istent, ahogy valójában létezik, azt jelenti, hogy belépünk abba a szerető körforgásba, amely voltaképpen a Szentháromság élete" - zárja fejtegetéseit Páter Shannon. - Tudatában kell lennünk annak, hogy Isten Szeretete egyedülálló. Lényege a kiáradás, a terjedés. Azt értem ezen, hogy *Isten szeretete akadálytalanul és szüntelenül áramlik az isteni személyek között. Az üdvözültek részesei ennek a szeretet-áramnak*, és ebben találják meg kiteljesedésüket". Ehhez már csak annyit tehetünk hozzá, hogy azért van szükség itt e földön a folyamatos evangelizációra, a hitelesítő misszióra, hogy minél nagyobb embertömegek találkozassanak ezzel a kiáradó Szeretettel, s így reménnyel tekinthessenek halálon túli életük elé.

+

V.

"A JÓ PÁSZTOR ÉLETÉT ADJA A JUHAIÉRT"

"Én vagyok a Jó Pásztor, és úgy ismerem az enyéimet, és engem is úgy ismernek az enyéim, amint Ismer engem az Atya, és én is ismerem az Atyát. És életemet adom a juhaimért"

Jn 10; 14-15.

"Amikor meghaltam, megérezte az egész teremtet világ. A kövek meghasadtak, a sírok kinyíltak, a föld erősen remegett, a Templom kárpitja kettéhasadt, a Nap úgy elhomályosodott, hogy az emberek alig látták egymást. A béke angyalai keservesen sírtak..."

JÉZUS benső élete

Jézus maga így idézi fel keresztre feszítése, halála és feltámadása mozzanatait egyik kedvelt Jegyesének: *Baij Mária Cecília* (1694-1766) *benedekrendi apátnőnek* - aki egész életét a legméltóságosabb Oltáriszentségnek szentelte - adott *magánkinyilatkoztatásában*. A misztikus apáca pártfogójául és lelki testvérül Szt. János evangélistát rendelte /1729-ben/, aki őt előzetesen felkészítette lélekben a kinyilatkoztatás fogadására. Cecília nővér 1731-ben alázatosan és hűen elkezdte tehát egy *benső hang* diktálása nyomán *JÉZUS BENSŐ ÉLETE* lejegyzését, s éveken át írta (összesen 15 részben). Szívében megkapta a Szent Sebhely stigmáját, amit élete végéig fájdalmas örömmel viselt. 1766-ban az életszentség jegyében távozva az élők sorából, írásai a montefiascone-i kolostor egy titkos rejtekében várták napvilágra kerülésük időpontját. Ami nem is késett sokáig: *Alacoque Szt. Margit*, a Jézus Szíve tisztelet és engesztelő Szeretet szolgálóleányának, a *Paray-le-Monial-i vizitációs zárda* nagy misztikusának szentté avatási ünnepe alkalmából rátaláltak az elkallódott hitt szent iratokra egy idős szerzetesnő jóvoltából. A feljegyzéseket több tudós és tapasztalt lelkiember átvizsgálása után szentszéki jóváhagyásra XV. Benedek pápa elé terjesztették, s a Szentatya rögtön ki is nyomtattatta (8 kötetben, *VITA INTERNA DI GESU CRISTO* címen). Majd ezután Baij M. Cecília több más titkos könyve is megjelent. Vitathatatlanul értékes szellemi közlései csakhamar ismertté váltak misztikus körökben; sok főpap is hitelesnek nyilvánította azokat. Még a Szent Officium vizsgálata sem talált bennük kivetnivalót.

Az Egyház álláspontja szerint a misztikusok ilyen jellegű munkáit azért nem szabad *abszolút* hiteles történelmi forrásnak tekinteni, mert "félrehallások" is lehetnek bennük; ennek ellenére *lélektani hitelességüket* maguk a pápák sem vitatták (terjesztésüket többnyire a későbbiekben engedélyezték is). Porto Maurizioi Szt. Lénárt így nyilatkozott e könyvről: "Oly nagy lelki örömmel olvastam, hogy azt úgy, amint éreztem, szavakkal nem is tudom kifejezni.

Mentől többet olvastam belőle, annál inkább megértettem Jézusnak M. Cecília apátnőhöz intézett szavait: "ÉN VAGYOK az, aki Benned működöm. Mindenki, aki olvassa, meglátja az igazi VILÁGOSSÁGOT, s NINCS OKA KÉTELKEDNI". Szt. Lénárt tehát úgy vélte: "ez az irat, JÉZUS szellemében olvasva, nagy hasznot hoz majd a lelkeknek". Mert "megismerhetjük belőle Üdvözítőnk benső /istenemberi/ gondolkodását arról, miért is vállalta s hogy tudta elviselni azt a sok gonoszságot, üldöztetést, megaláztatást, amit el kellett szenvednie itt e földön" azért, hogy önfeláldozó Szeretete - kereszthalála árán - megnyithassa az Üdvösség szent Kapuját a Bűnök labirintusában bolyongó, megtévedt emberiség előtt.

Baij Cecília misztikus könyvét *az apátnőnek Jézus által diktált bevezető szavakkal* indította útjára a Testvéri Szolgálat Kiadó 1944-ben. Isten Fia saját *emberi* tapasztalatai nyomán arra hívja fel Jegyese (és mindannyiunk) figyelmét, hogy "az EMBER kétféle életet él a Földön. Az egyik a *külső*, a *Tevékeny*, mindenki számára látható; a másik a *benső*, a *Szemlélődő*. amit csak önmaga ismer. *Helyes életmód mellett mind a két élet annyira eggyé válik*, hogy egyik sem hátráltatja a másikat. /.../ Ebben az írásban az ÉN benső életemről az az érzésem lesz, Jegyesem, mintha egyidőben a külsőt is figyelemmel kísérnéd. És bár külső életem a gonoszok meggyalázták, mindazonáltal az igazak magasztalták és csodálták. Az én *külső életem* örök Atyámnak fölötte tetsző volt, amit a Jordánnál és a Táborhegyen tudunkra is adott" ("Ez az ÉN SZERETETT FIAM, Akiben nekem kedvem telik" - Mt 3, 17).

"Ne csodálkozz, szeretett Jegyesem, hogy én azt magyarázom neked: hogyan él a földön mindenki BENSŐ és KÜLSŐ életet. Azért teszem, hogy biztonsággal leírhasd mindazt, amit Neked parancsolok, és ami az engedelmességből folyik. Még ha nagyon nehéznek látszik is előtted, akkor is könnyűnek fogod találni, és nagy vigaszodra s lelki hasznodra fog szolgálni. Legyen erőd és bátorságod, Jegyesem, ne félj semmi nehézségtől. /.../ Azért akarom, hogy leírd ezeket, hogy az ÉN *benső* életem jobban bevéssék szívedbe, /.../ hogy *engem* tökéletesen *utánozhass* s igazi és hűséges Jegyesem lehess". És hát, tehetjük hozzá, hogy az utókor megismerje, hogyan élte át Megváltónk benső, *isteni* tudatával mindazt a gonoszságot, gyűlöletet, amit ellenségeitől el kellett szenvednie - türelmesen, harag nélkül, hogy üdvözíthesse őket /is/, éppúgy, mint szeretteit és követőit. Miért tette? Mert teljesíteni akarta az ATYA akaratát: hogy nekik is - ha megbánják tetteiket - örök Életük lehessen.

Nézzük hát, mit érzett és mondott el Jegyesének Jézus a saját kínszenvedéséről, haláláról, és hogyan élte át lelke kilehelése után a sötétséget, s támadt fel húsvét hajnalán *isteni* életére?! Minderről a JÉZUS BENSŐ ÉLETE c. könyv 14.-és 15. részében olvashatunk. Végigszenvedjük vele együtt a Keresztút és a kereszthalál minden gyötrelmét; majd végigkísérjük Feltámadásának, pneumatikus testében való megjelenéseinek, tanítványai "szellemi beavatásának" és dicsőséges Mennybemenetelének diadalát; úgy, ahogy ő maga - most már *isteni tekintetével*, Megváltó-i magaslatáról szemlélve - átélte és ránk hagyta okulásul tranzitusának, győztes transzfigurációjának történetét.

Ő, aki tisztában volt isteni lényével, büntelenségével, zokszó nélkül alávetette magát a kínzásoknak, s *önként* elfogadta a kereszthalált, "elégítélül az emberi nem bűneiért" - Atyja kívánságára. "Elfogadnám, ATYÁM, azt is, hogy a világ végéig ezekben a gyötrelmekben éljek, ha ez volna a TE akaratod, és ha ez is szükséges volna testvéreim üdvössége érdekében. /.../ Hogy azzal, amit tettem, elégítélt adjak az isteni igazságosságnak az emberiség minden bűnéért, és példát adjak nekik". Atyját csupán arra kérte benső imában már a kereszten: "*Add meg haldokló Fiadnak*, amit most kérek *testvéreim számára*, minden szenvedésem fejében": "*erősítsd meg minden testvéreimet, aki követni fog engem, majd vigasztald meg őket haláltusájukban és fájdalmas halálukban. Kérem Tőled testvéreim számára, hogy mindnyájan szívesen fogadják a halált, megegyezve isteni döntéssel, bűneik büntetéseként. Ezt a kegyelmet kérem Tőled most*", mielőtt lelkem kilehelném.

Tehát nem magára, a maga fájdalmára gondolt még haldoklása perceiben sem. "Az isteni Atya mindent megígért nekem; s én *hálát adtam neki* mindezt". Majd még hozzátette: "Atyám, visszavonhatatlanul *odaajándékozom* életem, *szenvedésem és halálom minden érdemét testvéreimnek*, hogy felhasználhassák azokat minden szükségükben. Adj meg nekik minden kegyelmet, amelyet nevemben és nekik adott érdemeimre hivatkozva kérnek tőled". Haláltusája közben is isteni Atyjával beszélgetett; miközben teste egyre jobban gyengült - s érezte: itt a Vég. Elbúcsúzott tőle, megköszönve neki, hogy türelmesen végignézte Fia fájdalmas haláltusáját és vérizzadását a Getszemáni-kertben; az ütlegetéseket, szidalmakat, a nehéz kereszt súlyát, a gúnyolódást, a töviseket és a végső elhagyatottságot a kereszten. Majd testétől is búcsút véve, megígérte neki az Atya nevében, hogy "fel lesz magasztalva": nem porlik el, hanem lelkével "újból egyesül, hogy dicsőségesen feltámadjon". Utolsó pillanatában - magára hagyottnak érezvén magát, mint minden ember - mégis így kiáltott fel: "Istenem, Istenem, miért hagytál el engem?". S fejét lehajtva, kilehelte lelkét - "Atyám kezébe helyezve, akinek ajánlottam".

"Alá akartam vetni magam minden fájdalomnak, amelynek az emberek alá vannak vetve" - magyarázza Jegyesének - "hogyan az én fájdalommal megenyhítem az övékét". Arra buzdítja őt is, hogy majdan, ha sor kerül rá, "szerető és békés szívvel" fogadja halálát: "szenvedésed, elhagyatottságod idején bizalommal Istenhez fuss. Mutasd meg, hogy egyedül Tőle kívánsz segítséget". Hagyatkozzon rá bátran mindenben - hittel, nem kételkedve, bízva abban, "hogyan Istened meg fog segíteni és vigasztalni Téged". "Kérj Istentől és a Szent Szűztől minden kegyelmet", amire Neked és szeretteidnek szükséged van; "szomjazz arra, hogy sokat szenvedj, hogy így hasonlóbba válj hozzám, Jegyesedhez és Mesteredhez". Ez a békés és *boldog halál* titka. Vagyis: Jézustól kell megtanulnunk "a Halál művészetét".

"Amikor meghaltam, Atyám akarata volt, hogy megnyissák oldalamat és az is, hogy át kell ütni a szívemet, ahol el volt rejtve a jövő *Egyház* titka: a *vér* és a *víz*, amely ott maradt". "A katona megvilágosodásban részesült, amikor lándzsájával megnyitotta oldalam /.../ megtért és megvallotta, hogy Isten igazi Fia vagyok". Mikor "testemet levették a keresztről, szeretett Anyám ölébe helyezték - Ő egy ideig csak nézte holttestem, majd megtisztította a vértől és köpésektől". "Csak a hűtlen és megátalkodott farizeusok nem indultak meg egyáltalán. Az ő szívük keményebb volt a kőnél".

Aztán jött a sírbatétel. "Mindnyájan keserű könnyek között szemlélték testem. Megcsókolták a sebeket, különösen a szerető Magdolna, aki keservesen sírt és sóhajtozott lábamnál. Anyám, akit mindenki másnál jobban ájtott a szomorúság, nem tudott elszakadni ettől a testtől, amely az ő legtisztább véréből alakult ki". Végül "a szokásos szolgálat után a temetést befejezték, a sírt lezárták - mindenki bánattal telve távozott".

A FIÚ lelke azonnal felszárnnyalt az Isteni Atyához, aki őt végtelen örömmel fogadta. "Akkor elárasztotta lelkem a boldogság, amely mindaddig vissza volt tartva. Lelkem elmerült a legnagyobb örömben, örvendezve az isteni Atya ölén a végtelen boldogságnak". És ennek az örömnak "sohasem lesz többé vége" - mondja Jegyesének feltámadása pillanatáról az ÚR - hiszen Lelke "mindörökké örülni fog az istenség végtelen tengerében fogadtatásának és az abból származó dicsőségének". S még azt is hozzáteszi: "A földön élők képtelenek megérteni azt a végtelen örömet és kimondhatatlan dicsőséget, amelynek lelkem akkor örvendett, és azt a dicsőséget, amely abból a Szentháromságra áramlott". De lelkem "nagy boldogságában sem feledkezett meg testvéreimről s a hozzájuk való visszatérésről, hogy végrehajtsak mindent, amit az Atya számomra elhatározott". A Feltámadott mindenekelőtt az Atyát imádta és dicsérte: "*Hálát adtam Neki* minden testvérem nevében *a megváltás jótéteményéért*. Neki ajánlottam minden testvéreimet, és különösképpen is szeretett Anyámat, hogy távollétemben erősítse meg Őt; s tanítványaimat is, akik szétszóródtak és elmerültek a nagy keserűségben"

(vö.: *Jézus benső élete*, 15. rész - halálától feltámadásán át, majd mennybemeneteléig részletesen elmondja a történeteket).

Mint azt az Apostolok Cselekedetéből és János Evangéliumából /is/ tudjuk, Jézus már sírba tétele éjjelén - odahagyva saját portestét - alászállt a pokoli mélységekbe, s megkötözte Lucifert, hogy "soha többé ne távozhasson" onnan. Megfosztotta őt és ördögtársait "attól az erőtől és hatalomtól, amelyet addig birtokoltak az emberi nem fölött". S ezzel *új korszak kezdődött a Világtörténelemben*. Az ATYA, FIA önáldozatát elfogadva és méltányolva, kiengesztelődött a bűnbe esett Ádámivadék-emberiséggel, amely "Krisztusban új életre kelve" lehetőséget kapott a megtérésre: a bűntelen, megszentelt életre (1Kor 1, 30; 15, 22; Róm 5, 8-10, 21; 2 Kor 5, 17). Az egész Teremtett Világ, maga a Természet is elnyerte a szabadság dicsőségét. "Győzött az Oroszlán, Júda törzséből, Dávid sarja" (Jel 5, 5).

Jézus halálával, feltámadásával megnyílt az emberiség előtt az ÚT a megszentelődés, megigazulás, kiengesztelődés - a *HIT* felé. Meglátogatta és kiszabadította a Pokol tornácán és a Tisztítótűzben szenvedőket, akik dicsőséget és hálaéneket zengtek, boldog feltámadásának örvendezve. Majd a feltámasztott "boldog lelkek nemes társaságában" visszatért sziklasírjába, ahol holttestével újraegyesült - amint azt Jegyesének mondta. *Teste* egy pillanat alatt *átszellemült*: "boldoggá vált, sőt szebbé és nemesebbé, mint a boldogoké együttvéve". Magasztos fenségessége meg is illette, hiszen "méltó módon szolgált az istenség lakóhelyéül". Jézus tehát mint *ember*, átélte a fájdalmas halált, megismerte a szereteteitől, tanítványaitól való /átmeneti/ elválás szomorúságát. De "isteni lénye", *szellemi tudata* már *a halál pillanatában* - a gyásztól és a gyászolóktól elszakadva - *szabadon felszárnnyalt*; s *elkezdődött "világmegváltó" isteni Élete*.

Feltámadása hajnalán első útja az ANYÁHOZ vezetett, a boldog lelkek kíséretében. Ő ugyanis "magához vonzott engem szerető szíve vágyának édes erejével. Megvigasztaltam őt, s kioktattam mindenről, amit majd mennybemenetelem után tennie kell". Aztán "az öröm tengerében" odahagyva Őt - amint azt János is leírja (Jn 20, 1-23) - visszatért a sírhoz, ahol az őt kereső Mária Magdolnával találkozott. "Kedves Anyám után neki engedtem meg, hogy a tanítványok közül elsőként lásson engem. /.../ A sír környékén bolyongott"; azt hitte, valaki ellopta a holttestet. "Miközben Magdolna utánam kutatott, Péter és János is a síromhoz futottak - de nem találták a testem. /.../ Ők sem hittek a feltámadásomban". A többit tudjuk az evangéliumokból /is/: találkozás a Jeruzsálemből Emmausz felé ballagó csüggedt tanítványokkal, megmutatkozás előttük a kenyértörés gesztusában; megjelenés Péternek, majd belépés a zárt ajtókon át az Utolsó Vacsora termében tanácstalanul várakozó tanítványokhoz ("Békesség Nektek!"). Megmutatta nekik szent sebeit, megvigasztalta őket, s megígérte, hogy mennybemenetele előtt még egy ideig velük marad azért, hogy megtanítsa őket mindenre, amire küldetésük teljesítéséhez szükségük lesz. Aztán elküldi Hozzájuk a Szentlelket, aki mindig velük marad, s megerősíti őket a HIT-ben. "Sugallni fogja nektek mindazt, amit én mondtam nektek; s ez az isteni Lélek tudással és bölcsességgel fog eltölteni titeket". Ne csüggedjenek hát, hiszen a Eucharishtiában Ő is velük lesz ("nevem hatalmánál fogva és kegyelmemből sok lelket nyertek meg majd": "miként a háló a halakat fogdossa össze, úgy fogja szavatok a tévelygő bárányokat bevonni aklomba"). "Akiknek bűneit megbocsátjátok, megbocsátatnak azoknak; akikét megtartjátok, azoknak megtartatnak"

Mint szerető Gyermeke, Anyját is biztatta: "Te is el fogsz telni a Szentlélekkel, nagy érdemeid miatt". Hiszen az Ő "szeretett Mátkája vagy! /.../ Készülj fel, drága Anyám, az áldott kegyelemáradat befogadására: összehasonlíthatatlanul nagyobb fokban részesedsz majd belőle, mint apostolaim. Erősebb tűz, nagyobb kegyelem lesz osztályrészed, /.../ mert a TE szíved oly nagy, hogy be tudja fogadni a Szentlélek Teljességét". "Örvendj, mert TE a Végtelen Szeretetet fogod Szívedbe zárni - s ezáltal Mennyei ATYÁM és én, a TE FIAD és URAD a Szentlélekkel: JEGYESEDDEL együtt mindjobban fogunk szeretni Téged. Újból

Neked ajánlom azonban minden testvéremet és nővéremet - részesítsd őket isteni Szereteted lángjában. Minden, amit mondasz és teszel, elnyeri mennyei Atyád jóváhagyását".

"Mária e szavak hallatán a földre borult, bensőséges hálát adott a legszentebb Háromságnak, és dicsőímtusokat zengett. Hívta a feltámadott boldog lelkeket és azok Örangyalait is, hogy dicsérjék a legszentebb Háromságot és az én ember-voltom az ő nevében, hálaadásként a sok kegyelemért, ajándékért, amelyben részesült". Megalázta magát most is, elismerve saját semmisségét, amivel nagy örömet okozott a Mennyei Atyának és Fiának. Azután közösen dicsőítették az Atyát: "magasztaltuk végtelen jóságát, nagylelkűségét és isteni tökéletességét".

JÉZUS még a földön töltött idejében beszélt apostolainak a *bűnbánat* szentségéről, a többi szentség és az eucharisztia jelentőségéről; megígérte nekik, hogy Anyját is mellettük hagyja támaszul. Mindnyájukat megerősítve a hitben, kérte őket, hogy *forrón vágyakozzanak a Szentlélek eljövetelére*. "Ebben az időben tökéletesen boldog voltam, és többé nem voltam alávetve a fájdalomnak és a szenvedésnek". S amikor elérkezett mennybemenetelének ideje, a tanítványok búcsúzóul együtt felmentek a Hegyre; Mesterük ragyogó, megdicsőült arccal körülnézett kisdied nyáján, s megáldotta őket. Majd Atyjához imádkozott értük: "TE, mennyei Atyám, kísérd áldásomat a Tieddel, és vigasztald meg drága tanítványaimat. Most hátrahagyom őket és Hozzád megyek". Mária elragadtatva szemlélte "a diadalmat és ünnepélyességet", "látva az üdvözültek karát is, akik feltámadásom óta mindig követtek" (csak Mária látta a lelkeket; a tanítványok nem). "Miután áldásomat adtam, felemelkedtem a földről és a Magasba szálltam. Mindenki sírt, amint szállni láttak a levegőben. Aztán az ATYA egy felhőt küldött, amely eltakart engem szemük elől, úgyhogy többé nem láthattak". Az Istenanya az ottmaradtakat vigasztalta, bátorította, és lelket öntött beléjük... "Fellángolt irántam érzett szeretetük, és felkészültek a Szentlélek eljövetelére". Mesterük az Oltáriszentségben velük maradt; s velünk /is/ itt van "az IDŐK VÉGEZETÉIG" (vö. ApCsel. 1-14).

Földi életéről, szenvedéstörténetéről, haláláról és feltámadásáról szóló beszámolójával Jézus erősíteni, bátorítani akarja Jegyesét (és bennünket, hétköznapi embereket): "Törekedj egész életedben mindenben az ATYA Gyermekéként viselkedni". Úgy élj, és úgy dolgozz, hogy "halálad óráján valóban Atyádnak nevezhesd Őt, és kezébe ajánlhasd lelkedet, amit Tőle kaptál"; s így elmondhasd: "Életemben mindenben beteljesítettem azt, ami Istenem tiszteletére és dicsőségére szolgált". "Légy különös áhítattal szenvedésem és kínos halálom iránt, és ne múljék el nap, hogy ne elmélkednél valamiképpen erről. Mint jó tanítvány és hűséges Jegyes, használd fel neked adott tanításomat; tedd meg, amire tanítottalak és megígérem, hogy örökre boldog leszel velem" (15. rész, 8.p. : *Buzdítom Jegyesemet*)

Heirich Schlier teológus (1900-1978), aki a bonni egyetemen az *exegézis* professzora volt évtizedeken át, *Jézus Krisztus feltámadása* c. könyvében írja: *Jézus élete-halála "tény"* (hiszen szemtanúk sokasága bizonyítja, s Josefus Flavius történetíró is tényként rögzíti). A *feltámadás: misztérium* (minden *természeti* nép ismeri a meghaló és feltámadó isteneket; a mezopotámiai és az egyiptomi, majd a görög mitológiában is fontos szerepük volt, mert szimbolikusan meghatározták az emberi élet kereteit). Eme istenek valójában a természeti körforgás keretében 'szabályozták' az Élet ritmusát (élet - halál - újjászületés). *Jézus Krisztus kereszthalála és feltámadása* azonban *merőben más, tudatosan vállalt, egyszeri* aktus, s mint ilyen (az evangéliumok és az apokrifok tanúsága szerint): sokak által átélt, *megtörtént esemény*, amely "a halottakat feltámasztó Isten Lelke erejéből" ment végbe (Róm 8, 11; 1 Pét 3, 18). "Isten feltámasztotta az URAT, és hatalmával minket is feltámaszt" (1 Kor 6, 14). Jézus "nem tér többé vissza az enyészetbe" (ApCsel 13, 34). "Krisztus feltámadt a halálból, többé nem hal meg, a halál nem lesz többé úrrá rajta /.../ élve Istennek él" - szögezi le Pál is (Róm 6, 9-10). *Létmódja: szóma pneumatikon*, azaz 'szellemi test' (1 Kor 15, 44); mely a

földivel szemben *transzcendens* ('romolthatatlan', 'dicsőséges' *átalakulás*). Megjelenése a tanítványok előtt: *tanúságtétel*, feltámadásának megpecsételése - s az üres sír: bizonyító erő. Teofánia - amely történelmi tényvé vált *kinyilatkoztatás*.

Jézus Krisztus feltámadása *nem a földi létmódba való visszatérés* (mint pl. az általa feltámasztott Lázáré): mennyei testében Ő *a Mennyben valódi, örök életet él*. "Meghaltam s lám, mégis élek, örökké. Nálam van a halálnak és az alvilágnak a kulcsa" (Jel 1, 17-18). "Isten erejéből él" (2 Kor 13-14); élete tehát *Isten ajándéka és önátadása* nekünk, embereknek. Ő, aki a Kereszten fölmagasztaltatott, Isten FIA-ként ISTEN jobbán ül, aki "fölemelte Őt az Istentől adott Élet hatalmába és dicsőségébe, az ÉLET TELJESSÉGÉBE" - és hív bennünket, hogy kövessük Őt. Immár megdicsőülteként mindörökké *"közbenjár értünk"* az Atyánál; s tanítványai, követői tanúságtételére bízta Igéinek terjesztését ("Menjetek, s tegyétek tanítványommá mind a népeket!" - Mt 28, 19-20; Lk 24, 47-48; Mk 16, 15; "Tegyetek tanúságot rólam, hiszen kezdettől velem voltatok" - Jn 15, 26-27). Azok, akik még közvetlenül ismerték őt s hallhatták tanításait, Pünkösöd után, lélekben erőre kapva, tanúskodtak Róla, kereszthaláláról és feltámadásáról (ApCsel 1, 21-22; 13, 30-31); s az Ő intenciói nyomán, a Szentlélek tüzetől lánggra kapva, Mária segítségével (Szent Fia mennyei sugallatára) szervezni kezdték az Egyházat.

Jézus maga, majd halála után a közvetlen tanítványi köre (amely többségében zsidókból állt; hiszen csak Szt. Pál hitleterjesztése nyomán kezdett a kereszténység a pogányok körében is teret hódítani) azt hangsúlyozta, hogy *a Megváltó* Istentől kapott *küldetése* Izrael reményeinek, *Isten Ábrahámnak tett Ígéretének* s Ézsaiás próféta jövődöléseinek *a beteljesítése*. *A Feltámadás az Írások szerint következett be*: "Dávid, mivel próféta volt - látnokként Krisztus feltámadásáról beszélt" (2. és 110. messiási zsoltára), s az Üdvözítő is az Írások alapján beszél saját haláláról és Isten által történő (Lk 24, 25 kk; 44 kk) feltámadásáról. "Jézus tehát úgy értékeli saját küldetését" - hangsúlyozza Schlier professzor - mint "Isten igazságosságának, hűségének és ígéretének beváltását, igazságának, kegyelmének és dicsőségének megjelenését" (Róm 3,1 kk; 3,21). Ezek szerint pedig *a Végző Események* /a Végidők/ már Krisztus feltámadásával *elkezdődtek*: "Isten a Feltámadottban *legyőzte a halált*, hogy megkezdődjék az Élet". A győzelmi hír, hogy "Jézus Krisztusban az *eszkaton*, a *legvégső esemény* ment végbe: a *SZERETET* életet szerző, *életadó ereje* elvette és *összetörte a halálos függést a bűntől*". Így *most már* az egész világ és *minden ember ebből a "legvégső" tettből* - az "*új Ádámtól*" - ered, és e felé a "*legvégső*" felé tart. Az *Utolsó Ítélet dönt* majd: *lesz-e* a halálból az emberiség számára *valódi FELTÁMADÁS?*! - avagy sokak számára ez lesz "a második halál"? Megérdemeljük-e az Örök ÉLETET? Vagy a megtérni nem akaró emberiség mindenestül megsemmisül, s csak a Szentek, Isten Gyermekei üdvözülnek - s ők lesznek a Mennyei Jeruzsálem lakói?!

XIV. Leó pápa 2025. okt. 15-én a Szent Péter téren tartott jubileumi katekézisében (*A Feltámadott az emberi remény erőforrása*) így méltatja Krisztus misztériumát, amely a Feltámadásban érte el csúcspontját: "*Krisztus feltámadása nem pusztán egy mozzanat az emberi történelemben, hanem az az esemény, amely belülről átalakította azt*". Olyan, mint a Forrás: "oltja a szomjat és felfrissíti az élőlényeket, öntözi a földet és a növényeket, termékennyé és élővé tesz azt, ami különben száraz lenne. Ingyen ajándék a Természetnek, az élőlényeknek és az embereknek". A Feltámadott "*az élő Forrás*, amely soha el nem apad és meg nem változik; mindig tiszta és kész arra, hogy bárki olthassa szomját belőle" az Élet zarándokútján. "Minél inkább megízleljük Isten misztériumát, annál erősebben vonz bennünket, anélkül, hogy valaha is teljesen eltelnénk vele". Krisztus az ÉLŐ! (Jel 1, 18), az Életszerető, aki minden halált legyőzött - ezért képes arra, "hogy az Örökkévalóságban tökéletes nyugalmat és boldogságot biztosítson számunkra". Egyedül a halálon átment és feltámadt, bennünk élő Jézus tud válaszolni szívünk legmélyebb kérdéseire: van-e értelme

életünknek? és miként nyerhet megváltást az ember a sok-sok szenvedés közepette? Krisztus "társunkká szegődik a fáradságos, fájdalmas, gyakran titokzatos életúton"; megtölti kulacsunkat, amikor szomjazunk; vigasztal, ha elesünk, segít újra és újra talpra állni. "Erőt kapunk a megpróbáltatások elviseléséhez", és biztosítja a megérkezést: "hazavezet, oda, ahol várnak - szeretnek - és üdvözítenek bennünket".

SZERETTEIM! - zárja katekézisének pápánk biztatóan: "Krisztus feltámadásából fakad az a REMÉNY, amely már most megízlelteti velünk azt a mély, örömteli békét, amelyet csak Ő tud megadni - a végén, vég nélkül" (ford. Tözsér Árpád; Új Ember; 2025. nov. 23-ai szám).

+

MÁRIA, akinek szívét valóban hét tör járta át Szent FIA halálakor - amint azt az agg Simeon próféta jövendölte a GYERMEK templomi bemutatásakor - a FIÚ feltámadását és Mennybemenetelét átélve, lelkében békével telt el, vállalva a rárótt szerepet: a tanítványokat Anyjuként erősítette a HIT-ben, várva a megígért eseményt: a SZENTLÉLEK kitöltését.

Jézus - Atyjához felmenőben - biztosította tanítványait arról, hogy "*közvetítő szerepet*" fog betölteni Atyja és az emberi világ között *mindazok érdekében*, akik elismerik ŐT Fejüknek, Királyuknak és Uruknek s Neki szentelik életüket. "Senkit sem zárok ki. /.../ Atyám igazságos haragjának enyhítésére az egész emberi nem nevében elé viszem sebeimet és minden fájdalmamat, amelyet kiállottam. Jaj lenne a világnak, ha az égben nem járnék közben érte ügyvédként. Nagy büntetés érné a világot az isteni Igazságosság révén". Szeretett Anyját pedig arra választotta ki, hogy Ő "az emberek kéréseit, kívánságait közvetítse" Fia felé. "Mivel én vagyok a legigazságosabb Bíró, szükségem van rá, hogy *a bűnösök javára egy hatalmas közvetítő* járjon közbe, /.../ aki teljes irgalmassággal, könyörülettel és szeretettel megbocsátásért és kegyelemért könyörög a bűnösök számára. Szeretett anyám teljesíti szakadatlanul ezt a feladatot, nagy szeretettel, mint *az egész emberi nem Anyja* és leghatalmasabb közvetítője" (*Jézus benső élete*; 15. könyv, 71, 75-76.p.).

Mária Szent Fia mennybemenetele után rögtön felvállalta e küldetést; s nagy buzgósággal biztatta a tanítványokat: készüljenek, mert közeledik a Nagy Nap. Ez a nap valóban sorsdöntő fordulatot hozott mindnyájuk életében: Pünkösöd csodája lángra gyújtotta a lelkeket: az óriási tömeg (zsidók és nem-zsidók, krétaiak, arabok, pártusok, médek és elámiták, rómaiak s pogányok, máshitűek, hívők és hitetlenek) az apró tüzes nyelvek érintésére lélekben EGGYÉ válva, mindenki a maga nyelvén hallotta és megértette az égi Szózatot. Péter - az Idők Jelének tartva e szokatlan Szeretet-lángolást - Joel próféta szavaira hivatkozik ("kitöltök az én Lelkemből mindenkire; és prófétálnak fiaitok és lányaitok"; a Nap sötétséggé változik és a hold vérré, mielőtt eljön az Úrnak ama nagy és fényes napja, /.../ s mindenki, aki az ÚR nevét segítségül hívja, megtartatik"). S most vált mindenki számára bizonyossággá, hogy a Názáretit, akit ellenségei csúfosan megöltek, "feltámasztotta az Isten, aminek mi mindnyájan tanúi vagyunk" (vö.: ApCsel 2, 1 - 36; *A Szentlélek kitöltetése*, és *Péter apostol pünkösdi beszéde* c. részek). És Péter, akire az ÚR rábízta nyáját ("Legeltesd Bárányaimat"), most bátran felszólítja a sokaságot: "Térjete meg és keresztelkedjete meg mindnyájan a Jézus Krisztus nevére és bűneitek bocsánatára és veszitek a Szentlélek ajándékát. /.../ Mentsétek ki magatokat e gonosz nemzedékből". És a tanítványok közös akarattal megalapítják az Egyházat. "És minden nap egy akarattal, állhatatosan a templomban voltak, és a kenyeret házanként megtörték. /.../ Az ÚR pedig napról napra gyarapította az Egyházat azokkal, akik üdvösséget nyertek" (ApCsel, 2, 38, 46-47).

A Szent Szűz, akire Fia a Kereszten rábízta (János személyében) a tanítványokat ("Asszony, íme a Te fiad") - és fordítva: Jánost jelölte ki Anyja gyámolítójául ("Íme, a Te Anyád"), Szent Fia mennybemenetele után Jeruzsálemben maradt. János evangélista házában lakott; s tanácsaival, anyai gonddal kísérte az Egyház születését, kezdeti életét, és segítette az apostolok "kirajzását" evangelizációs útjaikra. Jézus "tudatosan vonta be test szerinti Anyját üdvösség-tervébe" - írja *MÁRIA csendje* c. könyvében (Marana Tha K. 2013) *Katona István* OSB; így "az 'asszony' szóval eltávolítva Őt magától"; *megnyitotta szívét* "egy hitbeli, teljesebb, egyetemes anyaság felé", hogy majd "*magasabb szinten egyesüljenek*". S Mária, mint egykor az Angyali Üdvözlés idején, most is teljes szívéből mondta ki: "Fiat!" - boldogan *beleegyezve anyai szerepköre bővítésébe*. Legyen minden Isten Akarata szerint. "A *lelki anyaság*" fogalmának bevezetésével Jézusnak voltaképpen az volt a célja /Katona István Atya értelmezése szerint/, hogy *Máriában tudatosítsa: bennünk*, a köznapi emberek lelkében is *ő fogja felnevelni Krisztust* - hogy Jézus megismertetése és megszerettetése által *mindnyájan hasonlóvá váljunk* Szent Fiához. Krisztus küldetéséhez az is hozzátartozott, hogy "a család, az emberi kapcsolatok belterjes körét megnyissa az isteni /tökéletes/ Szeretet apai - anyai - testvéri egyetemessége felé".

Az 'újonnan születni' /átalakulni - *metanoia*/ voltaképpen ezt jelenti; hiszen csak az egyetemes szeretet /agapé/ által léphetünk túl EGÓNK beszűkült önzésén, elutasításunkon a 'más/sággal', a másik/kal, másokkal szemben. Minden embernek megvan a maga 'méltósága' Isten szemében; senki nem lehet embertársa bírāja, s nem tarthatja 'jobbna', büntelenebbnek magát a többiekénél. Nem szólhatja meg, nem negligálhatja testvéreit; s mielőtt ítélkezne azok bűnei fölött, jobb, ha önvizsgálatot tart, s őszintén szembenéz saját magával: ő valóban Isten Képmása-e?

"*Aki cselekszi Mennyei Atyám akaratát*, az fiútestvérem, nőtestvérem és Anyám" (Mt 12, 50). Tehát *túl kell lépniünk a pusztán vérségi kötelékeken*, hogy az agapé-jellegű "isteni szeretet" körébe emelkedhessen embertársainkhoz való viszonyunk. Ez merőben új szemlélet volt a zsidósághoz képest ("szemet szemért, fogat fogért", "szeresd felebarátodat és gyűlöld ellenségeidet"), amelyből az állandó háborúskodás és gyűlölködés forrása fakad; Jézus Békét hirdetett, amit *szemléletváltoztatás nélkül lehetetlen* az emberi világban *megvalósítani*.

Pünkösöd után csakhamar megszülettek a tanúságtevő szinoptikus evangéliumok (Márk - Máté - Lukács), valamint az apokrifok sokasága, amelyek hitelesen megjelenítették Jézus alakját, tevékenységét, megőrizték tanításait, s elbeszélték ártatlan, áldozati halálát. Mária a hosszú évek során nyilván sokat mesélt nekik Fia belső életéről, istenfiúságáról, az Atyával való viszonyáról - így János kicsit később születő *gnosztikus evangéliumában*, leveleiben a többiekénél mélyebben kibontakozik a FIÚ-Isten benső ARCA, az Atyához való "istengyermeki" viszonya, valamint Messiás-i küldetéstudata, kegyetlen kereszthalála, majd feltámadása. Amit Jézus a halála utáni földi megjelenéseivel meg is pecsételt; rábízva Péterre nyáját: ő legyen a majdani Egyház Feje ("Legeltesd juhaimat" s "Kövess engem"). Az Apostolok előtt egyre világosabbá vált, hogy Jézus valóban a rég-várt Messiás, akit az Ószövetségi próféták (Izaiás - Ezdrás - Ezékiel stb.) megjövendöltek; s akinek világmegváltó küldetéséről Jeremiás már i.e. 586-ban, Jeruzsálem elestekor beszélt: "Íme, jönnek napok, amikor *új szövetséget kötök Izrael házával és Júda házával*. /.../ Törvényemet a bensejükbe adom és a szívükbe írom. Istenük lesznek, s ők az én népem lesznek. Megbocsátom bűneiket és vétkeikre nem emlékezem többé" (Jer 31, 31-34)".

A Pünkösöd után szerveződő keresztény Egyház ezt az ígéretet már nem /csak/ a megtért zsidókra vonatkoztatta, hanem a hittérítés következtében a többi néppel, a pogányokkal jelentősen bővülő és erősödő keresztény gyülekezetekre is. Az Apostolok és a 72 tanítvány, majd a mind többen csatlakozó /pogány és zsidó/ megtérők egyre bátrabban

hirdették az evangéliumot. Jánost elkísérte Mária Efezusba is, ahol megalapították az első kisegyházat, s egy ideig ott is éltek; majd később visszatértek Jeruzsálembe. Mária, amíg élt, anyai szívvel biztatta és szeretetteljes tanácsaival ellátta a tanítványokat. "Isten bennünk, a szívünkben él Krisztus által, így követői vagyunk, Igéi szerint élünk. Részt veszünk mindnyájan a Szentháromság életében" - írja Boldog Bartolo Longo, a Rózsafüzér XIX. századi Apostola a korai kereszténység növekvő *térhódítása*, s a nem véletlenül kialakuló *Mária-tisztelet terjedése* okairól. "Az apostolokat többé sem kard, sem az emberi zsarnokoskodás, sem az üldözések nem tudták eltávolítani Isten szerelmétől. Hirdették Jeruzsálemben a Megfeszített Krisztust és az evangéliumot"; majd kirajzottak a föld minden tájára, minden néphez, életüket feláldozva Krisztus tanainak terjesztésért. Azóta is, az eltelt 2000 év során, Mária, az Egyház Anyja, Krisztus követőit szerte a világon védő palástja alá vonta, odaveszi ma is. "Jézus és Szent Anyja tehát együtt védelmez bennünket; *egyesült*, a szenvedések törével átjárt *Szívük* együttérez velünk, bűnösökkel, s megoltalmaz a veszélyhelyzetekben".

Mária, a Szentlélek Mátkája, maga is ÉLET és tiszta Szeretet; ezért tölthet be fontos üdvtörténeti szerepet Isten Fia mellett az emberiség és *a világ jelenkori átalakulásában* /is/.

A hármasság Szeretet (szülői - gyermeki - jegyesi) már voltaképpen jelen van Isten eredeti tervében, "a LÉT-előtti ÉLET - és a halál *utáni* LÉT" elgondolásában: "olyan Szeretet-erőtér, amelyből nem lehet kilépni" - írja az első magyar filozófus-nő, Dienes Valéria. A LÉT (és minden élet) *három arca*, aspektusa: "*Elindulás*: az ATYA - a *Folytatás*: a FIÚ - és a *Megújulás*: a SZENTLÉLEK". Vagyis a *Szentháromság* - az örökkévaló, mindig megújuló ÉLET ösképe: "az örök HÁRMASSÁG". Az EVOLÚCIÓ során (a *Teremtett Világban*) ebből természetszerűleg lesz a *hármasság szeretet-kapcsolat* (Atya - Gyermek - Jegyes): a három elválaszthatatlanul összetartozó *Szeretet-forrás* - az ÍGÉRET világában. Ezért a MÁRIA-Lényben (aki az ATYA Leánya; a FIÚ Anyja s egy Személy /adott esetben a Szentlélek/ Mátkája) rajzolódik ki a MINDENSÉG *hármasság szerkezete*. *Életteremtő együttműködés* csakis ebben a *hármasságban* lehetséges - különben minden egyedekre, individuumokra hullana szét. MÁRIA tehát *Isten Gondolatában fogant*, a Szentlélek Istenmagzatot hordozó *Jegyese* és a Fiú testét hordozó s megszüülő *Anyja*, AKI az IDŐKET megelőző ÖRÖK AKARATból tekint reánk. Ő az ISTEN-Principium *női fele* - tehát *Fiának* az Örökkévalóságban méltó *szellemi társa*; a *földi életben* pedig *felnevelő anyja* (Dienes Valéria: *Miénk az IDŐ; Mária-gondolat a Szentháromságban* c. fejezet; Szt. István K, Bp. 1983; 419-438. p.).

Ezért lehet Ő a Világ Királynője; ezért fohászkodnak Hozzá oly sokan, s Ő valóságos csoda-sorozattal bizonyította mindig, bizonyítja ma is, hogy *mindnyájunk Lelki Anyjaként* kész megmenteni a megtévedt bűnösöket, *közbenjárva* értük Szent Fiánál az *Idők végezetéig*. *Kapcsolata minden emberrel* transzcendens, *érzéklőlötti*: "lélekben és hitben" élve szerezte meg "az egyetemes Anya jogát az Egyház összes gyermeke fölött, akik lélekből születnek" - írja Katona István OSB. - Ő minden ÉLŐ anyja, "*a 8 boldogság megtestesítője* földi életében". Ahogy Szt. Pál írta: "elszülött a sok testvér között" (Róm 8, 2). "Csodatévő hatalma a HIT világához tartozik" - hangsúlyozza Katona Atya - mert "*aki hisz a transzcendens égi erőiben, azzal meg is történnek a csodák*" /a 'csodás véletlenek'/. Aki nem hisz, az természetesen "*a reáliák szintjén* él, ahol nem érzékelhető a Jézusból és Máriából fakadó szeretet-áramlás"; tehát az ilyen ember nem is képes a csodák megtapasztalására.

Boldog Bartolo Longo (1841-1926), a Rózsafüzér Pompeji Királynőjének hódoló nagy Megtérő - felismerve Mária kivételes segítő szerepét az Egyház és az emberek életében (nem véletlenül nevezték, nevezik Őt az Egyház Anyjának és "égi Édesanyánknak"!) - s saját bűnös életében is megtapasztalván közbenjáró szeretetét, hálából adományokat gyűjtve, Valle di Pompeiben - a Vezúvtól kissé Keletre - csodálatos *kegytemplomot* építtetett a tiszteletére.

Mária sugallatára hallgatva ("Ha az üdvösséget akard, terjeszd a Rózsafüzért!" - "Aki azt terjeszti, üdvözülni") szerzett egy Rózsafüzér Királynője kegyképet, restauráltatta, majd pénzgyűjtésbe kezdett - s csodák csodája: pártfogókra talált, s a templom felépült (alapkövét 1876-ban tették le; s a gyönyörű új templomot 1891-ben szentelték föl). Zarándokok százezrei látogatják azóta; a kegyhely mellé - szintén adományokból - *Leányárvaházat*, majd a *Börtönben lévők Fiainak* Intézetet, később a *Bebörtönzöttek Lányainak* házat alapított; majd az egész komplexumot a pápának adományozta 1906-ban. Szent X. Piusz jóváhagyta az *Egyetemes Rózsafüzér Társulat* alapítását, s így B. Longo elterjesztethette a Rózsafüzér világméretű együtt-imádkozását, s a *Rózsafüzér tizenöt szombatjához* kapcsolódóan a Rózsafüzér Királynőjének megkérlelését május 8-án és október első vasárnapján. Végül megalapította a *Pompeji Rózsafüzér Domonkos Leányai* kongregációt; iskolákat, műhelyt nyitott szenvedélybetegek számára - a *Mária csodái által* egyre gyarapodó adományokból. 1925-ben a Szent Sír Lovagrend tagja lett; így "megdicsőülten" halt meg (a következő évben). II. János Pál pápa 1980-ban Boldoggá avatta. (Vö.: *A Rózsafüzér tizenöt szombatja; Elmélkedések és imádságok a Rózsafüzér Pompeji Királynőjéhez* Szt. István Társulat, Bp. 2018).

A Szent Szűz csodatévő szeretet-erejét már a tanítványok is megismerhették; így természetesnek mondható, hogy csendes "elszenderedéséről", átszellemült testében való tranzitusáról már az ókereszténység körében is legendák keringtek. Az I. egyetemes Zsinat (Nicea, 325), elfogadva az Apostoli Hitvallást, egyértelművé tette Mária Istenszülei szerepét (Jézus "fogantatott a Szentlélektől, született Szűz Máriától"); amit az Efezusi Zsinat is (431) megerősített: "Mária Theotokosz", aki világra hozta az egyetlen Üdvözítőt, a Megváltót - Isten és az emberek között Közvetítő Jézus Krisztust. A IV./V. században a nagy egyházatyák (Szent Ágoston, Szent Ambrus, Aranyszájú Szt. János, a Bibliát latin nyelvre átültető Szt. Jeromos stb.) korában egyre több Mária-ünnepet iktattak be a keresztény liturgiába (a karácsonyi ünnepkörön túl előtérbe került *húsvét*, a *feltámadás* - és *pünkösd*, a Szentlélek kitöltésének ünnepe is). Szent Ágoston: *A szent szüzességről* írt művében Máriát "az emberi valóság fölött álló" kivételes lénynek nevezi, "aki az eredeti ártatlanság állapotában lett méltó a kiválasztottságra": az "egyesülésre Istennel". "Elkülönülve a bűn által fertőzött világtól, a tökéletes szabadság állapotában élt".

A Lateráni Zsinat kimondta ugyan 649-ben Máriával kapcsolatban "az örök szüzesség" dogmáját, "szüzi anyaságát"; de a dogma elfogadására csak jóval később került sor. A keleti egyházban és a népi vallásosságban azonban ennek emléknapját mint a kivételes erény ünnepét mindvégig fontos ünnepként tartották számon. A VI/VII. századtól fogva pedig hagyományként ünneplik aug. 15-én Mária elszenderülését, mennybevételét, amelyet IV. Leó pápa 847-ben hivatalosan is egyházi ünneppé emelt. Újabban Daczó Árpád ferences szerzetes foglalkozott e kiemelkedő fontosságú ünnep liturgiájával *Csíksomlyó ragyogása* c. könyvében (Csíkszereda, 2010). Vagyis a legendák és hiedelmek körében Mária "áttűnése" az életből a halálba szinte a kezdetektől mint valóság élt. Tamás apostol apokrif evangéliumában mint szemtanú írja le Mária mennybevételének rendkívüli eseményét; amely azt bizonyítja, hogy az Istenanya szentté vált már életében ("halála és megdicsőülése" olyan kivétel, amilyenben *földi halandó* még nem részesült). Tours-i Szt. Gergely (VI. sz.) *Libri miraculum* c. művében írja, hogy "Mária lelkét halálakor Krisztus magához vette, majd temetésekor testét is, s a kettőt egyesítve megkoronázta őt a Mennyben. "Mert úgy illett, hogy ez a Szent Lény testestől-lelekestől Fiához átköltözzön", s "teste romlatlan maradjon halála után is" (tehát 'örök' /pneumatikus/ testében ül FIA jobbán, Isten és a Szentlélek hármasságában megdicsőülten). IV. Szt. Leó pápa a IX. században oktavot rendelt az ünnephez; a X./XI. században már a *szakrális ikonográfia* központi témája lett Mária mennybevétele és megkoronázása (vö.: Dávid Katalin műv.történész: *Egy Asszony, öltözete a Nap*; Bp. Szt. István K. 2008).

1128-ban Canterbury Szt. Anselm egyik angol bencés szerzetes tanítványa *Isten bölcsességéről* értekezve kifejtette, hogy "Mária a szentséges magzati lét első pillanatától" mentes volt az eredeti bűntől"; de teológiailag nem alapozta meg magán-véleményét. A XVII. században aztán megkezdődött a küzdelem (az Egyházon belül) a Szeplőtelen Fogantatás egyházi ünneppé /majd a következő században dogmává/ emeléséért. A török veszedelem árnyékában minden európai nemzet (velünk együtt) a BEATA VIRGO kegyelmi segítségével fohászkodott ("Most segíts meg, Mária, oh irgalmas Szűzanya"). A dogmát végül ünnepélyes keretek között IX. Piusz pápa fogadtatta el 1854. dec. 8-án a Szt. Péter Bazilikában, megalapozva ezzel a Szent Szűz Istentől való kiválasztottságának ("az áteredő bűnnek minden szennytől való mentességének") kegyelmi erejét. Ekkor már - és a későbbiekben még inkább - számtalan nemzet vallotta MÁRIÁT égi patrónusának (köztük mi, magyarok, már Szt. István óta! - így számunkra 1896-ban XIII. Leó pápa külön Mária-ünnepet is engedélyezett a Millenium alkalmából - Patrona Hungariae, okt. 8.).

Ugyanez a pápa 1899-ben az Egyházat és az egész világot (s benne Magyarországot!) felajánlotta Jézus Szentséges Szívének; bízva benne, hogy az új évszázadban az Istentől mindjobban eltávolodó emberiség visszatér majd az Élet Forrásához. (Sajnos, nem így történt). A XX. század két világháborújának pusztító szellemi-lelki hatását azóta sem hevertük ki. Mária Mennybevételének dogmává emelése részben ennek /is/ köszönhető: XII. Piusz pápa 1950. nov. 1.-én végre kihirdette mint az Egyház ajándékát a Máriához fohászkodók öröme. Így a Megváltó Anyja végre elfoglalhatta méltó helyét Királynőként a Szentek Gyülekezetében - mint ELSŐ a Szentek között, akik életüket Krisztusért áldozták.

A II. Vatikáni Zsinat elismerte, hogy "Mária alapvetően különbözik a világtól, és Krisztushoz tartozik. Magába fogadta azt, akit a világ nem tudott (és máig sem tud igazán) befogadni". *ISTEN* "Őt, az eleve kiválasztott Teremtényt, Istenszülei rangra emelte", így neki "különleges helye, rangja van a Szentháromság mellett a keresztyének közötti EGYSEG megteremtésében". VI. Pál pápa 1974-ben eredeti helyére /jan. 1./ visszahelyezte az Istenanya ünnepét. Azóta mint a Világ Királynője, velünk van minden nehéz helyzetünkben, s öröködik, nehogy újabb háborúba sodródjon az emberiség.

Bár a hivatalos egyházi felfogásban Mária csak nehezen kapta meg üdvtörténeti szerepének méltó elismerését - a *népi vallásosságban* kezdettől fogva mint a Szentlélek mátkáját, a tisztaságos Istenszülei Anyát s az elesett, nehéz sorsú emberek pártfogóját, a "bűnösök menedékét" tartották /tartják/ számon. Csodálatos *mennybevételét*, mennyei *megkoronázását* - amint arra a Dicsőséges Rózsafüzér utolsó két titka utal - hívei Mária élete nagyon is természetes, megérdemelt jutalmának tartották mindenkor; így azt is, hogy halálakor Szent Fia saját maga jött le érte a Mennyből, s emelte be Isten dicsőségébe. Boldog Bartolo Longo így örökíti meg szeretett Királynőnk csodálatos elszenderülését: Amikor János apostol megtudta a Szent Szűztől (aki ekkor már Jeruzsálemben élt, az evangéliumi 'szent helyek' közelében, a Sion hegyén), hogy "elhagyni készül a földi életet, köré gyűltek a világban szerteszóródott, az evangéliumot mindenütt és minden népnek hirdető tanítványok". A Szt. Szűz 'édes szerelemmel' vigasztalta őket, megígérvén segítségét és közbenjárását értük.

"Amikor eljött Mária *átmenetének* órája", leszállott az Égből isteni Fia, körülvéve a szeráfok megszámlálhatatlan sokaságával - "s hívta Őt az Énekek Énekének szavaival: Kelj föl, kedvesem, szépségem és jöjj, mert íme elmúlt a tél..." Mária ujjong s lelke örvend az Ő Isteni Fiában. Magához véve az Eucharisziát Szent Fia kezéből - amint azt Damaszkuszi Szt. János elmondja - örömmel eltelve szolt: "Íme az ÚR szolgálóleánya, teljesedjék bennem *újra* a TE isteni szavad" (mint mikor az Angyali Üdvözlést fogadta - Lk 1, 38; 23, 36). S amint Szent Fia karján lebegve emelkedett Mária az Égbe, angyali Szózat hangzott: "Táruljatok föl, örök KAPUK, mert bevonul a Dicsőség Királya, és viszi magával a mi Királynőnket. Olyan Ő, mint az ébredő hajnal, szép mint a Hold, választott, mint a Nap". Minden erény illatát

árasztja, s "mint a fenséges olajfa, kegyelemtől és szépségtől ragyog". Az ÚR akarata, hogy "ne a saját erejével (mint Jézus), hanem *Isten erejével szálljon föl az Égbe*".

Mária tehát *mennyei testet* kapott, mint Szt. FIA, a Feltámadott - "mert FÉNY volt a lelke, kegyelemben gazdag; és NAP volt az Ő szeplőtelen teste, melyből a Szentlélek megformálta az IGE által fölvetett emberséget" - írja Bartolo Longo. Ezért Ő "az összes Teremtmények fölött Kiváltságos". És miként a lenyugvó Nap erős, aranyszínű fényt hagy maga után, úgy "Mária halandó útjának végén ránk hagyta a *teológiai erények* és a *sarkalatos erények* példájának világosságát - négyszeres tisztaságban: a *test* - a *szív* - a *hit* és a *szándék tisztaságában*". Mint hűséges szolgálólány, "mindent elfogadott Isten kezéből: örömeket és fájdalmakat, megaláztatásokat és győzelmeket. Ezért hasonlítják Őt a libanoni cédrushoz, a Sion hegyének ciprusához, mely törzsét egyenesen az Ég felé növeszti".

Nem véletlen, hogy az egész világon mindmáig áhítattal fohászkodnak emberek milliói Istenszülő Máriához, az Irgalmasság Anyjához (*Salve Regina, Mater Misericordiae*): "Hozzád kiáltunk, Évának számkivetett fiai, Hozzád sóhajtunk, fohászkodván és könnyezvén e könnyek völgyében. Azért mi Szószólónk, a TE irgalmas szemeidet fordítsd ránk, és e számkivetés után mutasd meg nekünk JÉZUST, méhednek áldott gyümölcsét. Ó irgalmas, ó kegyes, ó édes SZŰZ MÁRIA". AMEN.

+

MÁRIA tranzitusa jelképesen megnyitotta a KAPUT a földi halandók (különösképpen a Szentek és mártírok) előtt is az "áttűnés", a halál pillanatában bekövetkező tranzitus felé (amit a több szentre vonatkozóan is feljegyzett csendes, szinte észrevétlen, haláltusa nélküli boldog "átlényegülés" bizonyít). Azok, akik tökéletes harmóniában éltek Istennel és önmagukkal, utolsó csepp vérükkel is Istent szolgálva (a "kiválasztott" mártírok, misztikusok, de akár egyszerű, névtelen, jólelkű emberek, hétköznapi 'szentek' is) nyilván átéltek ezt a semmi máshoz nem fogható, békés átmenetet egyik dimenzióból a másikba (amit némely haldokló arcán, akit szeretet vesz körül, olykor láthatunk is). Megérkezés a Vágyott Hazába, Isten Országába; ahol mindenki megismerheti az Igazi Nevét. Akiben élő HIT van, s Jézushoz tartozik, annak nincs miért félnie: felébred az Örök Szeretet Birodalmában.

+

Ezzel a hittel és boldogsággal szívében halhatott meg ASSISI SZENT FERENC is, "Isten Szegénykéje", aki az evangéliumi alapokhoz visszatérve megújította az ekkorra már erősen hierarchizálódott római katolikus Egyház szellemiségét. Tranzitusa 800. évfordulóját 2026. január 10-én ünnepélyes keretek között nyitották meg az Assisi külső kerületében álló porciunkulai Angyalos Boldogasszony Bazilikában, ahol Francesco földi életútja 1226 őszen végetért.

Az ünnepélyes megnyitón az egész világon széles körben kiterjedt Ferences Család minden egyes ága képviseltette magát (az I. - II. és III. rend közösségei, többszáz ember, a

minoritáktól a kapucinusokon át a Világi Rend küldöttei, a Reguláris Harmadik Rend miniszter generálisai, előjárói, férfi és női tagozatának képviselői stb.). A szimbolikus *jubileumi zárandoklat* "egy olyan Család egységét reprezentálta, amely Szent Ferencben ma is élő és bővizű Forrásra talál". A hatalmas Bazilikában a 'zarándokok' körbejárták a szent helyeket: tanúságtételek, közös imák, könyörgések a Békéért hangzottak el, valamint hosszabb elmélkedések (az irgalmasságról, testvériségről, a Szent Ferenc-i alapértékekről stb.). A "zarándoklat" a Porciunkula-kápolnánál zárult, amely a feltámadt Krisztus üres sírját és Ferenc megélt húsvétját jelképezi, hangsúlyozva: "a *tranzitus* nem lezárás, hanem egy - Istennek és az embereknek teljesen átadott *Élet - kezdete*". Átlépés a test szerinti életből a Lélek szerinti Életbe. Hiszen az ember földi élete csupán egy állomás az Életfolyamatban - fogantatásunktól testi halálunk pillanatáig. Amikor is megtisztult tudatunk felszárnyal a FÉNY-be, Teremtőnkhez, az Igazi Boldogság Honába, ahol Jézus tárt karokkal vár, s magához ölelve bennünket, meggyógyítja földi vándorlásunkban szerzett sebeinket. A legnagyobbak szelleme pedig továbbra is hat a földi világra, ahol fokozatosan megvalósulnak mindazok az elképzelések, amelyeket az Eltávozott az utódokra örökül hagyott.

Az ünnepség végén felolvasták XIV. Leó pápának a Ferences Családhoz és az egész Egyházhoz intézett levelét, amely szerint a 800. évforduló mintegy "új utat" nyit az Egyház egésze számára: "Ferenc tranzitusának helyén felismerjük, hogy a Poverello élete ma is megszólít bennünket: *megtérésre és testvéri életre hív*, mert ami itt, a mezítelen földön született, ma is hivatott termékennyé tenni a világot" (vö.: Új Ember, 2026. jan. 25. *Élő prófécia* - a jubileumi év megnyitásáról). A nyitó ünnepség után is folyamatosan érkező többszáz fős zarándokcsoportok február 21.-től már megtekinthették Szt. Ferenc földi maradványait is koporsójában, amelyet a kriptából áthozva, a Bazilika altemplomában közszemlére tettek (halála óta most első ízben). Az un. ostensio márc. 22-ig tartott; amikor is a vasárnap délutáni szentmisén Matteo Zuppi bíboros, az olasz püspöki konferencia elnöke lezárta a jubileumi ünnepségeket /vö.: Új Ember, febr. 22).

XIV. Leó a 2026. évet Szt. Ferenc emlékévnek nyilvánította (2026. jan. 10 - 2027. jan. 10.), és búcsút engedélyezett a pápa szándékára a békéért imádkozó híveknek.

Természetesen, mi magyarok sem maradtunk ki az ünnepi rendezvények sokaságából; s több ferences fórumon, különböző helyeken is megidéztek Francesko szellemi hagyatékát, tudományos konferenciákon elemezték és értékelték munkásságát, kiemelve életszemlélete, teológiai felfogása aktualitását. Mátraverebély-Szentkúton, hazánk legfontosabb ferences Mária-kegyhelyén már 2023-ban elkezdődött a "többfordulós" jubileum (a grecciói eseményeket: az Európában *első betlehem-állítást* ünnepelték dec. 25-én; majd 2024 szeptember 17-én megemlékeztek Szt. Ferenc stigmatizációjáról - az önfeláldozó élet jutalmául kapott krisztusi sebeket mint az Isten Dicsőségébe emeltetést méltatva; 2025-ben pedig a Naphimnusz keletkezésének 800. évfordulóját ünnepelték). Az emlék-misék, ünnepi rendezvény-sorozatok és az egész éven át tartó *búcsú* meghirdetése mellett szépen kialakított zarándok-házak is várták a látogatókat, a legkülönbözőbb zarándok-csoportokat fogadva az egész 2025. év folyamán (s a 2026. évben is). A sokrétű emlék-idézés, a Szt. Ferenc-i életmű többirányú megközelítése és szemlélése sok újdonsággal gazdagította eddigi ismereteinket, új szempontokat kínálva a jelenkori teológiai - spirituális - sőt ökológiai kérdéseink megválaszolásához is (*Emlékkonferencia* a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Karán 2025. okt. 4-én /Szt. Ferenc liturgikus emléknapján/: *Közelítések a Naphimnuszhoz - teológia, ökológia, költészet, spiritualitás* címen).

Szent Ferenc legendás életét és annak hatástörténetét már hosszú évszázadok óta ismerjük - meséljük - terjesztjük; s a XX. századi *Napfivér* és *Holdnővér* c. Zefirelli-filmből közelebbről is megismerhettük tiszta, éteri gondolkodásmódját, vallás-újító szerepét.

A XII./XIII. század fordulóján (az akkortájt kezdődő keresztesháborúk idején) a *korai* keresztény *misztika* újraéledése, majd felvirágzása jelentős változásokat hozott a középkori egyházi struktúrát és a liturgiát illetően. E változások egyik legjelentősebb inspirátora volt a gazdag olasz családból származó, lovagi pályára készülő Giovanni di Pietro Bernardone, aki váratlan és gyökeres megtérése által a krisztusi alapokra visszahelyezte a kereszténységet.

Assisi Szent Ferenc /1182-1226/ ifjúkorában maga is részt vett egy umbriai helyi háborúban. Megsebesülve, fogságba esett, egy teljes esztendő töltött börtönben Perugiában; miközben egész életszemlélete jelentősen átformálódott. Szabadulása után különös misztikus élményben volt része: egy Hang szólította: "Ferenc, Ferenc, miért hagyod el az URAT a szolgálért, a Fejedelmet az alattvalóért? Térj vissza szülőföldre, s majd megtudod, mit kell tenned!" Hazatérve, szakított dúsgazdag kelme-kereskedő apjával, radikálisan életformát változtatott, s szegénységet fogadva, a szegények és elhagyottak gondjait-bajait felvállalva, néhány társával együtt belemerült az ima-életbe. Csakhamar újra hallotta a Hangot: a San Demiano templomban Krisztus a Keresztről szólította meg: "Ferenc, Ferenc, menj és állítsd helyre házamat, mert látod, hogy omladozik...". S Ferenc, odahagyva immár az evilág minden kényelmét, csábítását, örökre "Szegénység Úrnőhöz" kötve életét, a vele egyetértő, mélyen vallásos barátaival újjáépítette a már omladozó régi Angyalos Boldogasszony templomot, s a templomkertben álló romos, erdei kunyhóra emlékeztető, VI. századi Porciunkula kápolnát. Később egy kis cellát kialakítva benne magának, apja tiltakozása ellenére végleg odaköltözött.

Minderről a *Perugiai legenda* c. regényben, valamint a már megalakult ferences rend tagjának, 1257-től rendi előljárójának, Szt. Bonaventurának a rendalapító szentről írt emlékező írásában /*Vita seu Legenda Maior S. Francisci*; magyarul: *Assisi Szt. Ferenc élete* címen 2024-ben a ferences rendtartomány kiadásában, Berhidai Piusz OFM fordításában és kíséző tanulmányával megjelent könyvben/ bőven olvashatunk). Ferenc csodálatos megtérése és további életútja, a szegények - kicsinyek - félrevetettek és betegek iránti elkötelezettsége, segítőkészsége, "imádságának buzgósága és ereje", csodái és missziós tevékenysége, a Teremtő és a teremtetett Természet, valamint embertársai iránti forró szeretete, csodálatos tranzitusának emléke Égi Fénnyel ragyogja be az azóta eltelt évszázadokat; tanítása, csodatettei emléke milliók szívében él. Ahogy azt már Szt. Bonaventura /f/elismerte: "A magasságbeli Isten reá, / az igazán szegényre és megtört szívűre / jóságának akkora leereszkedésével tekintett, / hogy nemcsak fölemelte / mint nyomorultat a világius élet porából, / hanem az evangéliumi tökéletesség tanítójává, / útmutatójává és hírnökévé tette: a hívők fényéül rendelte". "Kimagasló életszentsége", az "angyali tisztaság" utáni vágya révén "Krisztus tökéletes követőinek lett példaképe" (*Előszó*).

A gazdag családból származó, katonai babérokra vágyó, de Krisztus hívását intenzíven érzékelő ifjú fokozatosan rádöbbsent, hogy Krisztus sokkal többet kíván tőle, mint egy kis templom helyreállítását: az evangéliumtól eltávolodott egész középkori Egyház *irányultságát* kell megváltoztatnia. "PAX et BONUM!" jelszóval 1207-ben programot hirdet: "Mindnyájukat szeretnélek a Paradicsomba juttatni!" 1209-ben zarándokútra indul gyalogosan Rómába - égi sugallatra - 11 'kisebb testvérével' (mint a 12 apostol egykoron). A pápától, aki őszintén /f/elismerte Ferenc és köre tevékenységének jelentőségét az *egyház egésze* szempontjából, megkapja a "búcsú adományát" kápolnájuk számára. Hazatérve, közös engesztelő imádkozással, a szegények javára és gyámolítására koldulással, a természeti világgal szoros kapcsolatban maradván töltik napjaikat. Helyrehozzák a várostól kissé távolabbra eső Szent Péter templomot is, keményen dolgozva, köveket cipelve; miközben aszkétikus életmódot folytatnak, s Istent és a Teremtés szépségét dicsőítve élnek. Mind többen csatlakoznak szabad, így egyre több embert vonzó életformájukhoz. Francesco 1212-ben ismét Rómába zarándokol társaival, hogy a pápától rendalapításra, gyóntatásra-feloldozásra engedélyt kérjen. III. Ince pápát megéri Ferenc alázata, az elesettek, a

periférián élők sorsa iránti részvéte, szeretete, felelősségtudata; így megadja az engedélyt, *diakónussá szentelve* őt. Hazafelé tartva Ferenc álmot lát: egy vastag, erős törzsű FA állja útját; amely meghajtja előtte koronáját. Ebből megérti: az Egyháztól szimbolikusan szabad kezet kapott a 'kolduló rend' megszervezéséhez. A szépen rendbehozott San Damiano templom és a mellette felépített kolostor így a hamarosan megszerveződő Ferences Rend lelki-szellemi Központja lett (az ma is).

Apjával kemény harcot vívott, majd végleg szakítva vele, hívó társaival közösen ünnepelték a keresztény ünnepeket; téríteni, prédikálni kezdtek, mind távolabbi vidékekre is eljutva hirdették az evangéliumot mint Krisztus tanítványai. Az un. 'kisemberek', Jézus kedvelt, tisztaszívű "kicsinyei", "szegényei" boldogok voltak, hogy van ki felemelje őket elesettségükben; míg a 'hatalmasok' körében természetesen sok ellenséget szereztek. De ezzel mitsem törődve, már igazi szerzetesként éltek. 1223. november végére elkészült a ferences *Regula* is; s mind szélesebb körben hódított, valósággal *szétsugárzott* a kolduló rend *vallásgyakorlata*. "Isten embere, Ferenc - írja Bonaventura - Mennyei sugallatra az evangéliumi Tökéletesség követője lett, és másokat is bűnbánatra hívott". Beszédei, amelyeket így kezdett: "Az ÚR adjon nektek békét!" - a Szentlélek erejével voltak telve, s a szív mélyére hatoltak: az üdvösség üzenetét hirdették a hajdani próféták lelkületével.

A karácsonyt, a FÉNY születését ez évben már Betlehem-állítással ünnepelték dec. 25-én a *grecciói* templomkertben. A következő években már távolabbra is kirajzottak a rend misszionáriusai, csakhamar Európa-szerte hirdetvén az evangéliumot; elterjesztették a JÉZUS-imát, majd a rózsafüzért, mint a Dicsőséges Szűz közbenjáró imáját. Ekkor már - a Lélektől ösztönözve - több szent életű ember is csatlakozott hozzájuk: Bernát, Egyed, majd mások, összesen heten, akik az evangéliumot követték eddig is. Egyikük Isten Országáról beszélt, s megáldotta őket: "Menjetek! Vigyétek hírlül a Békét az embereknek, és hirdessetek bűnbánatot a bűnök bocsánatára!" Ferenc a szent emberek /remeték/ hatására Jézus nevében térített: "Aki követni akar engem, tagadja meg magát, vegye föl keresztjét, és kövessen engem" /Mt 16, 24/; s ettől fogva már egész határozottan hirdette: "ez a mi életünk és regulánk, s mindazoké, akik társaságunkhoz akarnak csatlakozni". A kis 'gyülekezet', hívekkel gyarapodva, örömmel vállalta "a szent engedelmesség parancsát", s immár 12-en lévén, "Isten színe előtt szentségben és igazságban" elindultak a világ négy tája felé, a KERESZT irányainak megfelelően, ki erre, ki arra (vö.: Szt Bonaventura: i.m. III.-IV. fejezet). A MÁRIA-kultusz is általuk vert gyökeret Európában, majd terjedt el az egész világon. A Csíksomlyói Segítő Istenanya szobra (az 1510-es évekből) az apokalipszis NAPBA öltözött ASSZONYának magyar megtestesítője volt. A ferences rend elsőként fordult a Szent Szűzhöz mint égi patrónánkhoz, s szolgálja azóta is "Máriás" lelkülettel Jézust és édesanyját, a Mennyben megkoronázott Világ Királynőjét. Mi, magyarok (különös kapcsolatban lévén Máriával), a Boldogasszonyt, Magyarok Nagyasszonyát külön is tiszteljük benne.

De akit Isten nagy feladatra szemelt ki, annak nagy próbatételeket is ad. Az ÚR iránti alázatból Ferenc nem szenteltette magát pappá később sem; mint *diakónus* térített, s maga is "Isten szegénykéje"-ként testileg-lelkileg táplálta, vigasztalta a szegényeket, betegeket s a perifériára szorultakat. A Szentlélekkel betöltve, a természetben, "madarak - fák társaságában" élve, megszeliidítette az erdők állatait; verseket költött, "Isten-szerelemtől" lángoló, a "paradicsomi" életformáért hálát adó, zsoltár-szerű dalokat írt, dallamot is rendelve hozzájuk; s "Isten trubadúrja"-ként dicsőítette az Urat. Az evangélium szellemében távol tartotta magát az ekkor is /mint minden korban/ fel-felizzó hatalmi harcoktól, magától a keresztes háborútól is s a gyűlöletről lángoló evilági küzdelmekről; s szeretetet sugározva maga körül, próbálta segíteni-vigasztalni, maga köré gyűjteni a szegényeket, az elesetteket. Evangéliummal a kezében járva a rétet, mezőt, irgalmas odafigyeléssel, adakozóan fordul a leprások felé is, együttérezve velük - gondozta - ápolta - lelkileg gyógyította őket.

Egyre mélyebben foglalkoztatja a Jézus-i értelemben vett *embertársi /testvéri/ Szeretet /az agapé/ üdvösségszerző szerepe*. János apostol kései levelei iránymutatóak számára a szerzetesi életforma megszervezésében. Vezér-elve: ISTEN - SZERETET; "az Ő szeretete buzdítson felebarátaink szeretetére. /.../ Mindenki, aki szeret, Istentől született, és ismeri az Istent. Aki nem szeret, az nem ismerte meg az Istent", aki "előbb szeretett minket"; s ezt nekünk viszonznunk kell, "*meghálálva az Ő felénk irányuló Szeretetét*". De mert Ő *ennyire szeret* bennünket, ezt csak *azzal hálálhatjuk meg*, ha *egymást szeretjük*; mert Ő ezt várja tőlünk - ezt parancsolta nekünk (vö.: 1Jn 4; 7-10, 11, 13).

1224 későnyarán egy leprás-csapat vonul el a közelében, s ő megpillantja, amint egy parasztember durván bántalmazza az egyik kéregető nyomorultat. Hirtelen fellángolva, megdöbbenően odalép, s részvétellel telve átöleli és megcsókolja a zokogó szerencsétlent. Ez lett élete nagy fordulata: a *valódi Jézus-i tett* - a *Jézussal való tökéletes azonosulás* pillanata. Igazi *mennyei boldogság* járja át: most ismeri meg, mi az *üdvösség-öröm*, az önfeláldozó, önátadó Szeretet, a Másik Ember *testvérként* való elfogadása. Utólag sem bánkodik azon, hogy immár neki is leprásként, kiközösítettként kell hátralévő éveit leélnie. Megtapasztalja: a *belső közösségvállalás* a kivetettekkel, a nyomorgókkal és szenvedőkkel maga a *Tökéletes lelki Boldogság*. Szívében béke van: Krisztus is őhozzájuk tartozott, betegeket gyógyított, s magára vállalva sorsukat, végigjárta maga is a Golgota-útját. Ferenc úgy vélte: ő sem menekülhet el e sorstól. Most érti meg igazán, mit jelent az, amikor önként, életre-halálra osztozik valaki a mások gyötrelmeiben. Ha együttsszenved az esetekkel: Jézushoz méltóvá válik.

Ez volt az az élmény, amely által Ferenc végérvényesen kilépett EGO-jából, s önzetlenül, benső ÉNjéből fakadóan visszavonhatatlan, mély *SZERETETet* érzett minden szerencsétlen *Testvére* iránt! - És ez *valódi győzelem (ön-legyőzés)*, a szenvedés mint létállapot elfogadása, *valódi azonosulás*) volt! Egész lényé átalakult (voltaképpen most *tért meg* a szó krisztusi értelmében). A továbbiakban zúgolódás nélkül, türelmesen hordozta Keresztjét mindhalálig, szívében a felebaráti szeretet boldogságával.

Olyan mélyen azonosult ezáltal az Úrral, hogy 1224 szeptemberében az Alverna-hegyen, csendes magányában a Természet fenséges szépségében gyönyörködve, imádkozással töltve napjait, s átengedve egész lényét Teremtőjének, megkapta a Megváltó Szent Sebeinek Stigmáit is. Szokása szerint 40-napos böjtöt kezdett a hegyen Szt. Mihály arkangyal tiszteletére - s egyszer csak "az égi szemlélődés édességétől áthatva, a mennyei vágyakozás hevesebb tüzeiben égve az égi adományok áradását tökéletesebben kezdte érezni", mint előzőleg bármikor. Valóságos *epifániát* élt át (mint Jézus a Színeváltozáskor a Tábor-hegyen): "a magasba ragadtatott, nem a fenség kíváncsi kutatójaként - írja Bonaventura - hanem *miként a hű és okos szolga, tetszését kereste Istennek*, akihez magasztos hevében mindenképpen hasonlóvá kívánt válni". Szinte az Égbe emelkedve, magasan a föld fölött, angyalok között lebegve, Jézus társaságában érezve magát, Ferencet "villámszerűen megérintette az isteni szikra": hirtelen meglátta ISTEN ARCÁT. "Isten szállást vett öbenne!" - ujjongott fel, átélve a Lehetetlent; "Isten üzent neki". Az a boldog tudat hevítette: *Jézus valóságosan benne él*. Mikor magához tért átlényegült állapotából, a stigmák ékesszólóan bizonyították: élménye *valóság* volt, nem csupán képzelte. Látomása is volt a Szent Kereszt felmagasztalásának ünnepén: miközben a hegyoldalban imádkozott, egy Szeráfot látott a Mennyekből aláereszkedni - "hat fényesen izzó szárnya volt"; szárnyai között keresztre feszített ember képmása, kinek lábai a keresztre voltak szögezve. Ferenc szívét szomorúsággal kevert öröm járta át: felismerte, hogy "a Szeráf képében Krisztus tekint rá; ám a keresztre feszítés az együttérző fájdalom törével járta át szívét".

Egyik társával - istenfélő, szent emberrel - később az Oltárról levéve felnyitják az Evangélium Szent Könyvét háromszor egymás után, s mindig Jézus szenvedéstörténetén akad meg tekintetük. Ferenc ebből megérti: "amint Krisztus követője volt tevékeny életében, úgy

hozzá kell hasonlúnia szenvedéseinek fájdalmaiban és gyötrelmeiben is, mielőtt átmegy ebből a világból" (Jn 13, 1). A stigmatizáció által lényegében külsőleg is a Keresztrefeszítetthez hasonult; amit nem bánt (hiszen amúgy is vértanúságra vágyott). "A Jóságos Jézus szerelmének felülmúlhatatlan lángolása lobogó tűzű fáklyává növekedett benne, hogy olyannyira erős szeretetét tengernyi víz se tudja kioltani". Majd "Mihály arkangyal ünnepének elmúltával / leereszkedett a hegyről, / magán hordozva a Keresztrefeszített képmását, nem kézzel mintázott kő- vagy fatáblákon, / hanem testének tagjain az élő Isten ujjával megrajzolva". Szt. Bonaventura, aki maga is bejárta elődje nyomán az Alverna-hegyet, átélve-átszenvedve Ferenc stigmatizációjának valós történetét, fájdalmait - a *János Jelenéseiben* megjelenő, "a hatodik pecsétet feltörő Angyalt" ismeri fel szent elődjében: "láttam, hogy egy másik Angyal száll fel napkeletről, / és az Élő Isten jeleit viseli". Tehát a stigmák Ferenc szellem-testén is kirajzolódtak; éppúgy, ahogy Jézus feltámadt testéről sem tűntek el.

Ettől fogva magányosan, kis cellájába húzódva, imádkozva s Istenhez mind közelebb kerülve, Ferenc lelkileg boldogan élte végig szenvedéstörténetét. Társai úgy vélték: az Apokalipszis 6. Pecsétjének Angyala e stigmák által jelezte a SZENTLÉLEK KORSZAKA beköszöntét. Társai ettől fogva Szentként tisztelték Ferencet, aki hátralévő utolsó két évét már betegágyhoz kötve, imádsággal és elmélkedéssel töltötte; miközben a ferences rend élete mind jobban felvirágozott. (vö.: Szt. Bonaventura vallomása rendalapító elődje spirituális tapasztalatairól, könyve VII. - VIII. - IX. - valamint XIII. fejezetében).

Kis szegény lelkiség c. munkájával Szt. Ferenc megkísérelte az egész Egyházban életre kelteni, terjeszteni az evangéliumi érzületet; de míg élt, sok ellensége /is/ akadt (magan az egyházon belül). Halála előtt még sikerült neki összebékítenie egymással szülővárosa világi és egyházi "hatalmasait", ami sokáig lehetetlennek látszott. 1225 karácsonya előtt írt csodálatos *Naphimnuszát*, a Teremtőt és a Teremtést dicsőítő énekét elvitték szerzetestársai a Hatalmasokhoz, s ott elénekelték a Ferenc által szerzett dallammal; amit meghallgatva, Assisi egymással örökös harcban álló püspöke és podestája könnyes szemmel ölelte át egymást: békét kötöttek városuk Szent Fia halálos ágyánál, elfogadva s vállalva szellemi örökségét.

Francesco lelkét ez utolsó időszakában csodálatos *benső béke* töltötte el. Porciunculai kis cellájában egyszerű fadeszka-fekhelyén fekve, majdnem teljesen megvakulva, egerek közt, kenyéren és vízen tengődve, boldog volt, hogy a Megváltó gyötrelmeivel, kitaszíttóságával együttsszenvedve (*compassio*) szállhat fel lelke az Örök Szeretet Honába. A sötét kis kápolnában - mintegy bekerülve egy csodálatos szellemi erőter vonzásába - 1225 karácsonya előtt váratlanul ragyogó FÉNY-látomásban részesült. Szívében fellángolt a TEREMTETLEN Ős-Fény, a Sötétséget áttörő eredeti TŰZ, amely valamikor az ősidőkben lángra lobbantotta az anyagot; s az Alfa-Pontból kisugározva útjára indította az Életet (ahogy azt többszáz év múltán Teilhard de Charden elméletileg is igazolta, feltárva a Teremtés és a kozmogóniai Kezdet összefüggéseit: az Ősrobbanás Pillanatában a Szellem szétfeszítette az anyagi burkot). Benső érzékével Ferenc szinte megsejtette, sőt átélte a TEREMTÉS varázslatát, s hódolattal fejet hajtott Teremtője és a Teremtett Világ előtt.

A Fény (a felszíkrazó TŰZ): "Krisztus Világossága" - az ÉLET Szívéből feltörő Fény: az IGE - Isten teremtő Szava ("Legyen!") lassan betöltötte a Földet, és a Sötétséget felváltotta a Világosság. Ennek szimbolikus megjelenítője a minden reggel felkelő Nap, amely áttöri az éjszaka sötétjét, majd végighaladva a Zodiákuson, este újra alábukik a Sötétségbe. S ez ismétlődik napról napra - ébren tartva bennünk a hitet és reményt: bármilyen Káoszban élünk is, bármennyi szenvedést kelljen is elviselnünk - a sötétség nem diadalmaskodhat fölöttünk. Hiszen a FÉNY újra és újra feltör (megjelenik a Napkorong, s bevilágítja a teret; szívünkben felragyog a benső Nap: az Élet győz a halál felett). S miután ez nap mint nap megismétlődik (mint "szabályos" természeti jelenség), megerősödik bennünk a

bizalom: *a győzelem mindig a Fényé*. Az Életünk pedig Krisztusé (az Ő szeretetében élünk), aki feltámadásával legyőzte a halált. Ő itt van velünk, szívéből árad a SZERETET-FÉNY; tehát nincs mit félnünk: nem lehet úrrá se bennünk, se a teremtett világban a sötétség. Hiszen az Idők Végezetén, az Utolsó Ítélet után, mikor a Napba öltözött Asszony végleg legyőzte a Sárkányt - sarkával eltaposván a fejét - s a végtelen mélységbe alávetettek a Gonoszok, és feltámadtak mindazok, akik az Élet Könyvébe be voltak írva: *Isten Országában* már a Teremtetlen, ÖRÖK FÉNY lesz az ÚR. "És semmi elátkozott nem lesz többé; Istennek és a Báránynak királyi széke lesz benne, és az Ő szolgálói fognak neki szolgálni, s látják az Ő orcáját, s az Ő NEVE ott lesz a homlokukon. És éjszaka sem lesz többé, és nem lesz szükségük lámpásra, sem napvilágra, mert az ÚR ISTEN *világosítja meg őket* és országolnak örökkön örökké" (*János Mennyei Jelenései*; 22, 3-5)

Ez a spirituális élmény ihlette Szent Ferencet az egész világon elterjedt, a ferencesek körében mindmáig zsoltosmaként énekelt NAPHIMNUSZ megírására, amelynek dallamából is a *megváltottság* öröme, *boldogsága* áradt. Kottával is ellátta, hogy híven közvetítse *ujjongó háláját* a Teremtőnek a csodálatos Teremtésért (a kotta időközben elveszett ugyan, de a Himnuszt azóta már sokszor és sokan megzenésítették). Ferenc rendtársai minden jelentős ünnepen újra és újra éneklik ma is - mint a *testvérség* győzelmi dalát - a *Mindenség Dicséretét*.

A NAPHIMNUSZ (amelyet *olaszul* írt, holott az egyházi énekek nyelve a latin volt!) mintegy a zsoltosmázás liturgikus hagyományát készítette elő a ferences rendben. Az ekkorra már szépen kialakult rendi struktúra *szellemi alapozását* megerősítve, kapcsolatot teremtett az egyház *isteni és emberi dimenziója* között. Ferenc kezdettől fogva érezte, hogy az Egyház az évszázadok folyamán egyre távolabb került az evangéliumi szellemiségtől, magától Jézustól is; aki azért jött a Földre, hogy az emberek előtt megnyissa az Üdvösség Kapuját (amely a bűnbe esett emberiség előtt bezárult: lángpallosú Angyalok őrzik azóta). A Krisztus-i szelídségű Ferenc ugyan soha nem lázadt az Egyház hierarchikus mivolta ellen; de meg akarta mutatni, hogy lemondással, a békét hirdető /és fenntartó/ magatartással, az emberek iránti IRGALMAS SZERETETtel - JÉZUS *emberi magatartásának követésével* - *meg lehet* a világot, az emberiséget (legalábbis annak *Istenben hívő* részét) *változtatni*; s ezáltal felemelni és az örök életre felkészíteni a kicsinyek és elesettek tömegeit. Ezért terjedt el a 'kolduló rend' oly gyorsan Európa-szerte, majd az egész világon; s vált létszemléletük a népi vallásosság mindmáig legbuzgóbb forrásává.

A *Naphimnusz* a TEREMTŐ és a TEREMTETT VILÁG *egységének* dicsérete. ISTEN a Központ. a Kozmosz centruma - a belőle kisugárzó teremtő szellemi energia Életre kelti a sötét és nehézkes, mozdulatlan anyagot. A SZÓ által kapott formát a MINDENSÉG: "Legyen! - és Lőn", amit életre hívott Isten szava. Az egész Világegyetem, a Kozmosz, a NAP és az égitestek, maga a TERMÉSZET (a Föld, hegyeivel - vizeivel - tenger-óriásaival s gazdag állatvilágával, magasan repkedő madaraival, változatos növényzetével, virágokkal pompázó völgyeivel s pompás erdőivel) és benne az ember - ISTEN teremtő gondolatából, a Szellem Fényszikrájából született. "Dicsértessen" tehát mindezért az ÚR, kinek teremtő parancsára a FÉNY-szikra bevilágította az egész Világmindenséget ("LEGYEN VILÁGOSSÁG!" - "És lőn Világosság"). Ezért a Teremtőt hála és dicséret illeti mindörökké. Az ÚRhoz hű teremtmények - köztük az emberek is, kivált a "legkisebbek", Szt. Ferenc és a 'ferencesek' - hálával és köszönettel hódolnak mindmáig Teremtőjük előtt: "Nagyfölségű, Mindenható jó Uram, / tiéd a dicséret, dicsőség és tisztelet és minden áldás. Egyedül Téged illet mindez, Fölséges, / és senki ember nem méltó akárcsak említeni is Téged. / Dicsértessél, én Uram, és veled együtt minden Teremtményed".

Szt. Bonaventura említi, hogy Ferenc a Természetben, annak káprázatos szépségében, a Fényben és a Napban is a teremtő Istent szemlélte és dicsérte, aki ezt a pompázatos

Paradicsomot szánta nekünk, ha a bűnbeeséssel "nem rontjuk meg" magát a Teremtést. De így csak emlékezetünk mélyén s vágyálmainkban maradt fenn a sejtelem, hogy mindez a miénk *lehetne; élnénk* benne szabadon s boldogan; ha hallgatnánk Isten szavára. De ősidők óta inkább csak romboljuk, semmint /tovább/építenénk és gazdagítanánk az Életet; s háborúskodással, gyűlölködéssel keserítjük egymás életét. Bonaventura, fent járván Ferenc nyomában az Alverna hegyen, maga is gyönyörködött abban a csodálatos panorámában, amely a Naphimnusz megírását ihlette; s feltette magának a kérdést: "Hogyan juthatunk el a Természet szépségétől Istenhez? - s Tőle embertársainkhoz?" A válasz: "úgy, ahogy Szt. Ferenc" - ha a Teremtett világban gyönyörködve, "a Teremtést dicsérve, *dicsőítjük a Teremtőt*". S szemlélődés közben az Isten-élményt átélve, Szent Fiával, "Krisztussal azonosulunk"; s így általa, benne Istennel egyesülve, "szeretettel fordulunk az egész emberi világ felé" - amelyben Krisztus megtestesült. Tehát Isten, akit a Teremtésben ismerünk fel, és a Megtestesülés (mivel Krisztusban az *emberré vált Isten* jelenik meg) szoros kapcsolatban vannak egymással és az egész Teremtett világgal - vagyis az emberi teremtményekkel is. Így a *Természet-élményen* át eljuthatunk a *Természetfölötti* világhoz: Istenhez, a Teremtetlen ösfényhez, magához a Világegyetem harmóniájához; a *Természet* és a *Természetfölötti világ Egységéhez*, amely a Szeretetből és a Szeretet által születik meg.

Legelesettebb állapotában, szenvedései csúcsán került tehát a legközvetlenebb kapcsolatba Szt. Ferenc Istennel, s írta meg Naphimnuszát egy féleber állapotban töltött éjszaka után. Hajnalhasadáskor, gyönyörködve a felkelő NAP ragyogásában (amelyet nem láthatott, inkább csak vaksi szemhéján és bőrén *érezte sugárzását*) írja *ujjongó hálaénekét* az Életért, a napfényért és a melegért, amelyben Isten hűtlen gyermekeit is részesíteti, legyenek bár méltatlanok a kegyelemre. A fölkelő Nap maga a *Szellem napvilága*, az áradó Szeretet és Irgalom szimbóluma: sugaraiban fürdőzve lelkünk felemelkedik a porból és nyomorúságából, égi hazája felé szárnyalva.

A *Naphimnusz* szimbolikusan mintha magát a tranzitus folyamatát is leképezné: ahogy a szellem lépésről lépésre elszakad a földi világtól, s mind magasabbra emelkedve, teremtményi alázattal és hálával fordul a Teremtő felé. A haldokló búcsúzik a Teremtett Világtól, a Természettől, annak áldásaitól, gyümölcseitől; mindattól, ami széppé és örömtelivé tette életét; de tudata már egy magasabb szféra felé tör: felkészül a dimenzió-váltásra. A feltámadás szinte észrevétlenül 'megtörténik' vele: a földi szférát elhagyva, szellemi (pneumatikus) testet kapva, átlép a FÉNYbe, Isten Birodalmába: az Angyalok - Mártírok - Szentek létszférájába, ahol Krisztus már tárt karokkal várja őt.

A természetfölötti szféra titkaiba beavatott ember biztonságával tekint tehát Ferenc ekkor már a teremtményekre, amelyekre /és akire/ átsugárzik Teremtőjük Szellemfénye; ezért ők *egymás testvérei*: mindannyian a Fény szülöttei. *Egyenlőként* (mégsem egyenlő mértékben) részesülnek URUK ragyogásából, amely fénybe borítja őket is. *Naptestvér* kapja a legtöbbet, "ki által megvilágítasz minket is"; hiszen a földi világosság forrása a Nap: mikor lenyugszik, sötétség borítja a földet. Nem véletlenül hitték az ősi pogány népek, sőt még az egyiptomiak is, hogy a fénylő nap: Napisten - kinek sugarai éltetik a Természetet. Csakhogy a Nap maga is csupán *teremtmény*, így mindenben Teremtője akaratának engedelmeskedik. Az egész teremtett világ minden tagja kapcsolatban van egymással: testvérként együttműködnek a világ fenntartásában és éltetésében (a NAP *Holdnővérrel* és a csillagokkal, *Széltestvérrel*, *Víz-nővérrel* s a vidám,, hatalmas és erős *Tűz-testvérrel* - azért oly tökéletesen összehangzó, harmonikusan rendezett a tevékenységük, mert az isteni Gondolat irányít mindent). "Dicsértessél, Uram", mindezekért, "és a *levegőért*, a felhős és derűs *égért*, és *minden időért*", "kik által fenntartod és kormányozod minden teremtményed"; és "*Földanya nővériünkért*, ki minket fenntart és kormányoz".

Az ÚR szereti Teremtményeit /az embereket is/; ezért azt akarja, hogy lakóhelyünk, a Föld, szép és virágzó, bőven termő legyen: gyümölcsökkel - fűvel - fával - színes virágokkal gazdag; hiszen enélkül elsorvadnának ember-teremtményei. Ezért illeti örökre dicséret és hálaének az URAT, ki végtelen szeretetével táplálja Földanyát, hogy az eltarthassa gyermekeit. A Föld gyümölcsei révén s a teremtmények jósága alapján ismerhetjük meg *Teremtőnk felénk irányuló atyai, gondos szeretetét. A Teremtés utolsó napján* az ÚR maga is elégedetten nyugtázta: "mindez igen jó". Elrontani az Ő alkotásait csak mi, emberek tudjuk, engedtlenségünkkel, háborúskodásainkkal, Isten és egymás iránti szeretetlenségünkkel.

A szelíd és soha senkinek nem ártó Ferenc testvér a SZERETETET mint a TEREMTŐ *legbenső*, legigazabb tulajdonságát, kiemelten dicséri. Nézőpontja a *Krisztussal egyesült*, üdvözült boldog emberé, aki lélekben átlépett már egy magasabb szférába; belenyugvással elfogadta testi halálát; s most *Halál nővére* vár, "ki elől élő ember senki el nem szökhet". Tudja: a testi szenvedés nem 'büntetés'; hanem a tudatunkat érlelő, lelkünket Krisztushoz emelő létélmény: a vágy odaátra megkönnyíti a távozást, a szeretet-áramlást felfokozva bennünk, mindinkább törekszünk a Magasságbeli felé. Ezért is köszönettel tartozunk tehát az ÚRnak: "Dicsértessél, én Uram, / azokért kik megbocsátanak szerelmedért, / És elviselnek betegséget, üldöztetést. / Boldogok, kik békében kitartanak / téled, Nagyfölségű, majd *koronát kapnak*".

Azonban "jaj azoknak, kik halálos bűnökben hálnak meg": az Utolsó Ítéletkor megsemmisülnek örökre. "De boldogok, kiket majd szent akaratodban talál: / azoknak nem fog fájni a második halál". Ezért tehát Ferenc testvérünk minden embert arra int: "Dicsérjétek az én Uramat és áldjátok, / mondjátok köszönetet és nagy alázatossággal szolgáljátok" - s akkor *örök életet* nyertek.

A *Naphimnuszt* sokan, sok nyelvre lefordították; a magyar irodalomban leginkább Dsida Jenő és Sík Sándor átültetése ismert. A 800. jubileum alkalmából *Kardos Csongor* OFM újrafordította; nyelvi és szellemében is kissé 'modernebbé' (a mához szólóbbá) tette (a nyelvi, stílusbeli finomságokról, a liturgikus elemek megújításáról nem is szólva). Az előző fordításokhoz képest *nagyobb hangsúlyt kapott* az a rész, amely a hitükben és szeretetükben kitartó hívek "jutalmáról" szól; hiszen Jézus azt ígérte: aki kitart a hűségben, az elnyeri az Élet Koronáját. Az Isten-Fiúval azonosuló ember maga is - az Ő sugárzását átvéve - sugárzóvá válik; s kisebb centrumként továbbadja másoknak is a léleksugárzást: *hatni tud rájuk*. Így Isten segítőtársaivá válik: önmaga individualitásán túllépve, személyi adottságait, tudását mások javára, hitben való erősítésükben kamatoztat/hat/ja.

Aki hisz Jézusban, Jézus megváltó hatalmában, az a testi halálban nem veszít már semmit. Az EGO esetlegességei rég lehulltak róla, s Jézussal azonosult legbenső, *megváltott ÉNje (személye)* hazatér Örök Honába ("Ne félj, mert megváltottalak, neveden szólítottalak - enyém vagy"). "Legkisebb testvérünk", Szent Ferenc, ezt a boldog átlényegülést élhette át. Szabadon minden kötöttségtől, saját (ifjúkori) természete béklyóitól, benső gazdagságán kívül semmi /lelki/ terhe nem volt, így észrevétlen átsuhant a Teremtetlen Fény, Isten ragyogásába. Hiszen egész életét odaáldozta az ÚRnak, hogy testvéreit, a Föld lakóit s az egész teremtett világ minden teremtményét segítse belépni az örök Fény Birodalmába. Ezért maradt eleven 800 esztendő után is az emléke, s Krisztus követőjeként - égi jutalmán túl - elnyerte a legnagyobb földi jutalmat is: számtalan követője van még ma is világszerte. A "ferences testvérség" mint intézmény maga is örök - míg egyáltalán van élet a Földön. Jézus a szívekben akart és akar uralkodni; aki Őt követi, sok-sok emberi szívben és az Örökkévalóságban egyaránt örökre él.

"Isten Szegénykéjét" IX. Gergely pápa, aki felismerte Ferenc "önálló rendiségre" törekvésének valódi indítékait (s talán titkon egyet is értett vele), 1228. júl. 16-án szentté avatta; s már másnap le is rakták a Szent Ferenc Bazilika alapkövét; amelynek altemplomában

látható /és látogatható/ ma is a sírja.

Szent Bonaventura így örökíti meg emlékét, méltatja nagyságát, utánozhatatlan belső személyét, Krisztussal való azonosulásának mélységes erejét:

"Előbb elhalmozták őt az égi kegyelem ajándékai,
Majd a rendíthetetlen erényesség érdemeivel gyarapodott,
Végül prófétai lelkülettel is eltelt.
Bizony angyali küldetésre választott,
A szeráfi lángolásban egészen elégett,
És mint az életszentség útját végigjárt ember,
Tüzes szekéren a magasba ragadtatott.
Amint földi pályafutásából is világosan kitűnik,
Okkal mondhatjuk:
Illés szellemében és erejében érkezett".

"Éppen ezért nem indokolatlan azt állítani - vélekedik Berhidai Piusz OFM - hogy a *Napkeletről felszálló és 'az élő Isten jelét viselő Angyal'* képe őt jelezte *János Jelenéseiben*". Hiszen Ferenc, Isten szolgája, "emberek között élve - az angyali tisztaság utánzója volt". "A *keresztre feszített Krisztushoz való hasonlatosság jelvénye* is, mely testébe nyomatott" - nem a természet ereje vagy egyéb mesterkedés révén, hanem "az élő Isten lelkének csodálatos hatalma által" (Iz 22, 12; Ez 9, 4; 28, 12; 1Kor 2, 2; 2Kor 3, 3).

Mindezek után most próbáljunk még abba a kérdésbe is betekinteni, hogy a HIT által miként tudjuk legyőzni mi, gyarló emberek individuális ÉNünk /EGOnk/ dominanciáját, hogyan tudunk egy valóban szeretetteljes, önmagunkon túlmutató életformát kialakítani, hogy valóban eleget tudjunk tenni a két főparancsnak ("Szeresd Istenedet" - s "Szeresd felebarátodat, mint tenmagadat"), s életünket az Egyház és embertársaink szolgálatába állíthassuk. Ebben segít Örangyalunk - a bennünk rejtetten/burkoltan meglevő Magasabb Énünk - aki az Égi hazánkból hozta magával Isten üzenetét: mire szánt bennünket. Földi ÉNünk természetesen nem mindig engedelmeskedik a belső parancsnak - de sejtjük-érezzük, hogy merrefelé, melyik irányba kell/ene/ tartanunk; ezért figyelünk belső sugallatainkra. Lehetőleg próbáljuk elkerülni a csapdahelyzeteket, s rögtön meg is kapjuk a visszajelzést; megkönnyebbülünk, ha sikerül győznünk - Jézus nevében.

A *személyes megtérés* alapja mindenekelőtt a közösséghez tartozás - az ima-csoporton belüli összetartozás megélése: a közös célok, közös életforma kialakítása. Aztán a tágabb közösséghez, magához az Egyházhoz tartozás erősítése: a szentmiséken való részvétel, rendszeres gyónás - lelkiismeretvizsgálat, szentáldozás; ha ehhez hozzászokunk, bekerülünk a Szent Szellem légkörébe, társainkkal együtt, s lassan felismerjük a *szentségimádás*, a *hódolat* és *hálaadás* erejét, majd keresni kezdjük a személyes *párbeszéd* lehetőségeit a Szűzanyával, Jézussal, a rokonnak érzett Szentekkel. Ha van már tapasztalatunk a Velük való párbeszédben, akkor mind gyakrabban s mélyebben fordulhatunk Máriához, Jézushoz; kérhetjük a Szentlélek erejét csendes, elmélyült szentségimádásban. Ekkor már eljutunk a *bennünk élő* Istenhez, felismerve, hogy *mindnyájan* - ellenségeinkkel - barátainkkal - családunkkal egyetemben - az Ő szeretett *gyermek*ei vagyunk; Ő gondoskodik arról, hogy megtaláljuk a magunk helyét s megnyugodjunk az Ő akarátában. Ekkor már csak át kell nyújtanunk Neki szívünket és tehetségünket, arra kérve, hogy segítsen legfontosabb döntésünkben: mivel, hogyan vihetném előre az evangelizáció ügyét. S ha már átadtam maga Neki, megkapom szívemben a tökéletes

belső békét, felismerem a saját utam az üdvösség felé. S akkor már bármikor halok is meg: hazaérkezem, égi Hazámba. Ott /újra/találkozom szeretteimmel, s a haláltapasztalattal gazdagodott szellemi tudatom által bekapcsolódhatok az egyetemes létáramba, megpróbálván gazdagítani azt. Így halad az emberiség lassanként érlelődve, a magasabb létformák felé.
Felhasznált könyvek:

A SZERETETRŐL Vigília K. 1987.

Joseph Ratzinger

Karl Rahner

tanulmányai (elméleti alapozás: *Isten - Szeretet*)

Hans Urs von Balthasar

Nemeshegyi Péter: Vissza a gyökerekhez (teológiai tanulmányok) Szt. István K. Bp. 2002.

D. Bálint József S.J.: *Hivatásunk az Irgalom Világrendjében*, Szt. Gellért K. Bp. 2012
Heinrich Schlier: *Jézus Krisztus feltámadása* JEL K. Bp. /eredetiben: 1968)

Marie de Hennezel - Jean Yves Leloup: *A Halál Művészete*, Európa K. 1999.

Gisbert Greshake: *Az élet vége?* (Halál - feltámadás - lélekvandorlás), Új Ember, 2001
A halál egészen más...? - Rádiós beszélgetések neves pszichiáterekkel, filozófusokkal, teológusokkal, orvosokkal (szerk. Jusst László, Zelei László; Medicina K. Bp. 1982)

William H. Shannon: *Úton a túlvilág felé*, Szt. Gellért K.

H. Boulad S.J. : *A halálban ugyanis megszületünk* (Szeretet - szerelem - feltámadás - örök élet) Jezsuita K. 2017.

Anselm Grün: *Mi jön a halál után?* Jel K. 2011 - /élet és örökélet/

R.A. Moody *Élet az élet után; A fényen túl* - még a 80-as évek végén, a sok testen kívüli élményről kórházi interjúk, beszámolók stb.

H. Daniel-Rops: JÉZUS és kora; Ecclesia K. Bp. 1991 (egyházi jóváhagyással)

Jáki Szaniszló: *Feltámadás?* Való Világ K. Bp. 2004.

Dives in misericordia - II. János Pál pápa *Irgalomban gazdag Isten* kezdetű enciklikája, Szt. István Társulat, 2016.

Ferenc Pápa: *Misericordiae vultus* - *Az irgalmasság arca* kezdetű bullája, Bp. 2015.
Az irgalmasság arcai; a Irgalmasság szentévének beszédei Bp. 2016.

XVI. Benedek: *A Világ Világossága* Bp. Új Ember K. 2010.

Szent Bonaventura: Assisi Szt. Ferenc élete - a Ferences Rendtartomány kiadványa, Bp. 2024.

Schwedenborg: *Menny és Pokol* - a látottak és hallottak szerint; Kállai K. Debrecen, 1993; (Londoni Schwedenborg Társulat, 1909.)

Jézus benső élete /1.-14-15. rész/ *Bajj Mária Cecília* szentbenedekrendi apátnő (1694-1766) magánkinyilatkoztatásai; PAX K. Esztergom

Mallász Gitta: *Az Angyal válaszol* (Fekete Sas K. Bp.: *Ahogy én megéltem*, 2019; *Ugrás az ismeretlenbe* 2023; *Kis beszélgetések tegnap és ma*, 2025)

